

T.Y.B.COM
Accounts Group
Financial Accounting & Auditing
(Paper – III) (Revised) (April - 2017)

Q.P. Code :04117

[Marks:100]

For the students who have registered through the Institute of Distance and open learning (IDOL) during the academic year 2015-16 and 2016-17.

Please check whether you have got the right question paper.

N.BB:1. All questions are compulsory.

2. Question No 1 and Que-No 6 Carries 20 marks each and other questions carries 15 marks each.

3. All working notes should form part of your answer.

- Q.1 A) State whether the following statements are True or false (Any 10) (10)**
- 1) On amalgamation, payment made to debenture holders is considered as a part of purchase consideration.
 - 2) Balance in capital Reduction A/C is transfer to capital reserve account.
 - 3) Debenture is a fixed income bearing security.
 - 4) Liabilities are shown under the Balance sheet of the company.
 - 5) IFRS-I deal with first time adoption of International financial standards.
 - 6) In Internal Reconstruction, consolidation of shares results in profit for a company.
 - 7) After buyback equity of shares, Debt-Equity ratio should not exceed 1:2.
 - 8) Balance sheet of co-operative Housing Society should be prepared in Form A.
 - 9) Gross profit is allocated in sales Ratio while calculating profit for the pre and post incorporation Period.
 - 10) AS 13 deals with translation of foreign currency transaction.
 - 11) Super profit is excess of future maintainable profit over normal profit.
 - 12) Net Asset method of valuation of shares is also known as Intrinsic Value method.
- B) Fill in the blanks and rewrite the sentences. (any 10) (10)**
- 1) Amalgamation of companies is governed by _____ (As14/As11)
 - 2) The Scheme of Internal Reconstruction involves _____ (one company/ Two companies)
 - 3) Computer software is shown under the head _____ in the Balance sheet of a company. (Tangible Assets/ Intangible Assets)
 - 4) Profit on sales of short term investment is calculated using the formula selling Price less _____ (cost/weighted Average cost)
 - 5) In Internal Reconstruction, the balance in capital Reduction Account is utilized for _____ (Issue of Bonus Shares/ writing off fictitious assets)
 - 6) On amalgamation, Preliminary Expenses in the Balance sheet of vendor company are transferred to _____ Account. (Realisation A/c / Equity shareholders)
 - 7) _____ is an example of free reserve. (general reserve/capital Redemption Reserve)
 - 8) _____ is an example of Non-monetary item. (Account payable/ Inventory)
 - 9) _____ Paid shares cannot be bought back. (Partly/fully).
 - 10) Preliminary expenses written off is _____ incorporation expenses. ([Pre/post)
 - 11) If future maintainable profit (FMP) is Rs.10,00,000 and Normal profit is Rs. 800000, Super profit is equal to Rs. _____ (Rs.18,000,00/Rs.200000)
 - 12) Balance in foreign Exchange Fluctuation account should be transferred to _____ account at the end of the year. (Profit & loss/capital Reserve) (15)

Q.P. Code :04117

- Q.2** M/S Ram Ltd. And M/s sham Ltd. have agreed to amalgamate. A new company M/s Ramesh Ltd has been formed to take over the combined concern as on 31st Dec 2016.

Balance Sheet of
M/s Ram Ltd as on 31st Dec 2016

Liabilities	Amount (Rs)	Assets	Amount (Rs)
Equity share capital-1,00,000 shares Rs.100 each	100,00,000	Land Building Plants	25,00,000 15,00,000 25,00,000
General Reserve	20,000	Machinery	26,02,400
Profit & Loss A/c	30,000	Stock	5,38,000
Sundry creation	1,00,000	Debtors	1,71,800
Bills Payable	87000	Bills Receivable	1,68,800
		Cash Balance	1,30,000
		Bank Balance	1,26,000
	1,02,37,000		1,02,37,000

Balance sheet of
M/s Sham Ltd
as on 31-12-2016

Liabilities	Amount (Rs)	Assets	Amount (Rs)
Share Capital 260000 Equity shares of Rs. 10 each	26,00,000	Land & Building Plant & Machinery. Stock	20,00,000 10,29,000 1,40,000
Reserve Fund	66000	Debtors	1,57,200
Profit & Loss A/C	1,00,000	Cash & Bank Balance	1,36,800
Capital Reserve	84000	Good will	100,000
6% Debenture	5,00,000		
Sundry creditors	1,53,000		
Bills Payable	60,000		
	35,63,000		35,63,000

The Assets and Liabilities of two companies have been agreed to be taken over at book value. The payment is made in the form of Equity shares. Authorized capital of new company Rs.200, 00,000 divided into Equity shares of RS. 100 each

You are required to-

- Calculate Purchase consideration payable by the new company.
- Give opening Journal Entries in the Books of M/s Ramesh Ltd.
- Prepare the Balance sheet of new company (in revised format) after amalgamation.

OR

Q.2 The following balances appeared in the books of Datta company Ltd. As on 31st March 2014 **(15)**

Particulars	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Equity shares capital	-----	-----
Issue, subscribed, paid up	-----	-----
10,000 shares of Rs.100 each	-----	10,00,000
General Reserve	-----	3,00,000
Unclaimed Dividend	-----	13,000
Trade Creditors	-----	60,000
Account Payables	-----	13,000
Purchase and Sales	17,76,000	30,00,000
Building at cost	10,00,000	-----
Manufacturing Expenses	4,00,000	-----
Establishment Charges	86,000	-----
General Expenses	90,000	-----
Plant & Machinery at Cost	3,00,000	-----
Vehicles at cost	1,00,000	-----
Furniture at cost	2,50,000	-----
Opening stock	62,600	-----
Sun. Debtors	1,00,000	-----
Bill Receivable	37,600	-----
Investment	1,00,000	-----
Depreciation Reserve	-----	1,50,000
Advance Payment of Income tax	60,000	-----
Cash & Bank Balance	1,49,800	-----
Director fees	2,40,000	-----
Interest on Investment	-----	16,000
Staff Provided fund	-----	1,10,000
Profit & Loss Account (1 st April/2013)	-----	90,000
	47,52,000	47,52,000

From the above balance and following information **you are required to prepare a statement of profit & loss for the year ending 31st March 2014** and its Balance sheet as on 31st march 2014 (Revised format-vertical form) Ignore Previous year's figures.

- 1) The stock on 31st March 2014 work valued at Rs.1,36,400 (Market price Rs.1,40,000)
- 2) Provide Rs.18000 for depreciation on fixed Assets, Rs.50, 000 for managing Directors remuneration and Rs.10, 000 for the company's contribution to staff provident fund.
- 3) A provision of Rs.66000 for takes in respect of the profit for 2013-2014 is considered necessary.
- 4) The directors propose a find dividend at 6% after transfer to General Reserve Rs.20, 000.
- 5) A Claim of Rs.15000 for workmen's compensation is being disputed by the company.
- 6) Market value of investment as on 31/03/2014 Rs.1, 10,000.

Q.3

Following is the Balance sheet of M/s Mahendra prasad as on 31st March 2016

(15)

Balance Sheet as on 31|03|2016

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Equity share capital-		Goodwill	6,00,000
Shares of & 10 each	30,00,000	Land	15,00,000
10% preference Share Capital – Shares of Rs.10 each	15,00,000	Building	15,00,000
10% Debentures	6,00,000	Investment	15,00,000
Sundry creditors	6,00,000	Stock	12,00,000
Other liabilities	21,00,000	Profit & loss A/c	15,00,000
Total	RS.78,00,000	Total	Rs.78,00,000

The scheme of reconstruction approved by the court as under--

- 1) Each equity shares will be written down from Rs.10 to Rs.6 fully paid.
 - 2) Each 10% Preference shares is be written down from Rs.10 to Rs.8 fully paid. Their preference shares to be converted into 12% Preferences shares of Rs.2 each and remaining into Equity shares of Rs.6 each fully paid.
 - 3) 10% Debenture holders agreed to waive 20% of their rights.
 - 4) Assets revalued as under----- Land Rs.3600,000, Building Rs.36,00,000 stock to be reduced by 20%
 - 5) Creditors dues are settled as follows:--
30% paid immediate, 50% paid in issue of 10% Debenture and 20% amount cancelled.
 - 6) All Intangible and fictitious assets are to be written off.
 - 7) 45000 equity shares of Rs.6 each were issued to the public for cash.
- You are required to prepare-----
- a) Capital Reduction A/C.
 - b)Balance sheet of the company after reconstruction (Revised-Vertical format)

OR

Q.3

Sai Ltd of Ratnagiri sold good worth US \$1, 80,000 to TRM Ltd U.S.A. on 1st Jan 2015. The payment received from TRM Ltd U.S.A. was as under :-

On 1st February 2015-\$ 1, 06,000

on 25th April 2015 US \$ 74,000.

On 1st Feb 2015 Sai Ltd sold goods worth US \$ 1,00,000 to BLC Ltd of U.S.A. Payment received from BLC Ltd as under:-

On 1st March 2015 US \$ 60,000

On 25th April 2015 US \$ 40,000

Company close its books of account on 31st March every year The Exchange Rate Per US \$ were as under.

1.1.2015 Rs.51

1.2.2015 Rs.50

1.3.2015 Rs.52

31.3.2015 Rs.48

25.4.2015 Rs.49

Pass Journal Entries in the Books of Sai Ltd. Ratnagiri to record the above transactions.

Q.P. Code :04117

Q.4 Following is the Balance sheet of M/s Mahesh Ltd as on 31st March 2015 **(15)**

Liabilities	Amt.(Rs.)	Assets	Amt.(Rs.)
Equity share capital		Fixed Assets	
Shares @ Rs.10 each	25,00,000	Land & Building	47,00,000
General Reserve	20,00,000	Plant & Machinery	43,00,000
Securities Premium	5,00,000	Furniture	3,00,000
Profit & loss A/c	12,50,000	<u>Current Assets:-</u>	
Secured Loan		Stock	15,00,000
12% Debenture	37,50,000	Debtors	22,00,000
Unsecured Loan	10,00,000	Cash & Bank	23,00,000
Current liabilities	43,00,000		
	153,00,000		153,00,000

The company want to buy back 50,000 Equity shares of Rs.10 each as on 1st April 2015 at Rs.20 per share. Buyback of shares is duly authorized by its articles and necessary resolution passed by the company towards this. The payment of Buyback of shares will be made by the company out of sufficient bank balance.

- 1) Pass necessary Journal Entries to give effect to the buyback.
- 2) Prepare Balance sheet (Revised Vertical format) after buyback of shares.

OR

Q.4 Vinayak Ltd took over the business of Mangesh Bross, a firm w.e.f. 1st Jan 2015. The company was registered on 1st August 2015. Details of Income and expenses for the year ended 31st December 2015 is as under:

Particular	Rs.	Rs.
Gross Profit	-----	9,45,000
Less-Expenses-	-----	-----
Salaries	1,80,000	-----
Rent & Insurance	1,35,000	-----
Printing & Stationery	72,000	-----
Audit fees	22,500	-----
Directors fees	18,000	-----
Carriage outwards	67,500	-----
Publicity	47,250	-----
Lighting	54,000	-----
Commission on Sales	81,000	-----
Debenture Interest	21,000	-----
Depreciation	31,500	-----
Interest on Purchase consideration	20,250	7,50,000
Net Profit		1,95,000

Additional Information----

- 1) Sales for each of the months April, May, June, October, November and December 2015 were twice the sales for each of months January February, March, July, August & September 2015
- 2) Vinayak Ltd Settled the Purchase Consideration on 1st October 2015.
- 3) Audit fees are Payable for the entire year.

Prepare a statement for the year ended 31st Dec 2015. Showing Profits for Pre and Post incorporation period Separately.

Q.P. Code :04117

- Q.5** A) Mr. Rahul purchased 1000 9% Debentures of BLC Ltd on 1st April 2015 at Rs.97 Cum. Interest Price. Interest is Payable by the company on 30th June and 31st March every year. (7)
On 1st Nov 2015, 200 Debentures were sold at Rs.110 Cum Interest.
The rate of interest is 9% p.a.
Prepare the Investment Account in the books of Mr. Rahul for the year ending 31st March 2016.
- B) The net Profit of a company before providing for taxation (at 30%) for the latest five years are- (08)
Rs.1,60,000 Rs.1,70,000 Rs.1,90,000 Rs.2,00,000 Rs.1,84,000
The capital Employed in the business is Rs.7, 00,000 on which a reasonable returns of 15% is expected.
Calculate the Goodwill of the business by Capitalization of Super Profit Method.

OR

- Q.5** Following is the Trial Balance of Viraj City co-operative Housing Society Ltd.as on 31st March 2015.

Particulars	(Debit) Amt (Rs.)	Particulars	(Credit) Amt (Rs)
Insurance	37,000	Share capital	5,00,000
Electricity charge	4,00,000	Sinking fund	2,60,000
Salaries of Employers	1,02,000	Repair fund	1,50,000
Administrative expenses	83,000	Reserve Fund	2,50,000
Property Taxes	16,00,000	Income & Expenditure A/c Balance	2,00,000
Water Charge	2,26,000	Contribution from Members:-	
Repairs & maintenance Expenses	4,00,000	Painting Fund	2,62,000
Security Charge-	1,00,000	Insurance	37000
Conveyance	15000	Electricity charges	4,46,000
Annual General Meeting Expenses	2500	Employee cost	102000
Investment	6,00,000	Administrative Expanse	83,000
Furniture	105000	Parking charges	1,40,000
Fire extinguishers	50,000	Municipal Property Taxes	24,20,000
Water Pump	75000	Water charges	6,59,000
Garbage trolley	31920	Repairs and maintenance fund	6,50,000
Subscription to Housing Federation	3000	Sinking Fund	4,33,000
Accounting Charges	70,000	Interest on Investment	1,09,000
Audit fees	25000		
Bank charges	2500		
Cultural Programme Expenses 5	7500		
Cash at Bank	26,93,000		
Cash Balance	12380		
Telephone charges	50,000		67,01,000
	67,01,000		

Adjustments:- 1) Depreciate Furniture by 10% Fire extinguishers by 15%, water pump by 15% and garbage Trolley by 15%
2) Transfer 25% of the Profit to Reserve Rmd.

Q.P. Code :04117

3) Telephone Bill Rs.10, 000 and Employee Salary Rs.30, 000 Payable.

4) Insurance of Rs.7000 is paid in Advance.

You are required to prepare

a) Income and Expenditure A/C for the year ended 31st March 2015.

b) Balance Sheet as on that date.

- Q.6** A) Explain the basis of allocation of expenses between Pre and Post incorporation Period. **(10)**
B) State the need for convergence with IFRS in India. **(10)**

OR

- Q.6** Write short Notes on (any four) **(20)**
- a) Future Maintainable Profit.
 - b) Calculation of intrinsic value of shares.
 - c) Methods of computing Purchase consideration.
 - d) Cum interest and ex-interest transaction in Investment A/C
 - e) Internal Reconstruction of companies.
 - f) Monetary & non-Monetary items.

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

(सूचना :- ज्या विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ आणि २०१६-२०१७ मध्ये दूर आणि मुक्त अध्ययन संरचने (IDOL) प्रवेश घेतला आहे त्यांच्या करीता.)

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २. प्रश्न १ आणि ६ करिता २० गुण आहेत आणि उरलेल्या इतर प्रश्नांना प्रत्येकी १५ गुण आहेत.
 ३. तुम्ही केलेली टाचणे(Notes) उत्तराचा भाग असेल.
 ४. मुळ इंग्रजी भाषेतील प्रश्न प्रमाण मानावेत.

- प्र.१. खालील विधाने चूक कि बरोबर सांगून वाक्ये पुन्हा लिहा.(कोणतेही दहा) 10
१. एकत्रीकरणात कर्जरोखेधारकांना देय रक्कम दिली म्हणजे ती खरेदी मोबदल्याचा भाग समाजाला जातो.
 २. भांडवल कपात खात्यावरील अधिकचे भांडवल निधी खात्यात वर्ग केले जातात.
 ३. कर्जरोख्यावरील उत्पन्न हे स्थिर उत्पन्नाची प्रतीभूती आहे.
 ४. कंपनीच्या ताळेबंद पत्रकात पशुधनसाठी दृश्य स्थिर संपत्तीच्या मथळ्याखाली दाखविला जातो.
 ५. आय. एफ.आर.एस -१ आंतरराष्ट्रीय आर्थिक अहवाल मंडळीची प्रथम सामायोजानेची देखरेख घेते.
 ६. अंतर्गत पुर्नरचनेत भागाचे एकत्रीकरण म्हणजे कंपनीचा नफा.
 ७. भाग परत घेतल्यानंतर डेब्ट इक्विटी अनुपात १:२ पेक्षा जास्त नसला पाहिजे.
 ८. सहकारी गृह संस्थेचे ताळेबंद पत्रक फॉर्म अ मध्येच तयार केले पाहिजे.
 ९. ढोबळ नफ्याचे विभाजन करण्यासाठी विक्री अनुपात याचा आधार घेऊन नोंदणी पूर्व आणि नोंदणी नंतरच्या नफ्याची गणना केली पाहिजे.
 १०. परकीय विनिमय व्यवहार ए-एस १३ प्रमाणे केले जातात.
 ११. सुपर प्रॉफिट म्हणजे भविष्यातील नफा वजा सामान्य नफा.
 १२. शुद्ध संपत्तीच्या पध्दतिने भागांचे मुल्यांकन केले जाते त्यास आंतरिक मूल्य पद्धती म्हणतात.
- ब) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहून वाक्य पुन्हा लिहा. (कोणतेही दहा) 10
१. संयोजनाचे _____ दंडक आहे.
(ए.एस-१४/ ए.एस-११)
 २. अंतर्गत पुर्नरचना योजनेत _____ असते.
(एक कंपनी/ दोन कंपनी)
 ३. कंपनीच्या ताळेबंद पत्रकात संगणक सॉफ्टवेअर _____ या मथळ्याखाली दाखविले जाते.
(दृश्य संपत्ती/ अदृश्य संपत्ती)
 ४. अल्प मुदतीचे विनियोग विक्रीवरील नफ्याची गणना करण्यासाठी उपयोगात येणारे सुट विक्री किंमत वजा _____ . (खर्च / भारांकित सरासरी खर्च)

५. अंतर्गत पुनर्चनेत भांडवल कपात खात्यावरील शिल्लकेचा उपयोग _____ केला जातो.
(बोनस भाग वाटपासाठी/ अचल संपत्ती खातेबाद करण्यासाठी)
६. एकत्रीकरणाच्या वेळी विक्रेता कंपनी प्राथमिक खर्च _____ खात्याला वर्ग केले जाते.
(रोखीकरण/सामान्यभागधारक)
७. मुक्त निधी _____ चे उदाहरण आहे. (सामान्य निधी/ भांडवल परत निधी)
८. _____ हे नॉन मॉनिटरीचे उदाहरण आहे. (देय विपत्र/ माल साठा)
९. _____ भाग पुनर्खरेदी केले जात नाहीत.
(अपूर्ण दत्त/पूर्ण दत्त)
१०. प्राथमिक खर्च _____ खाते बाद केले जातात.
(नोंदणी पूर्व/नोंदणी नंतर)
११. जर एफ. एम . पी रु. १०,००,००० आहे आणि सामान्य नफा रु. ८,००,००० आहे तर सुपर प्रोफिट बरोबर
_____ (रु. १८,००,००० / रु.२,००,०००)
१२. विदेशी विनिमयातील बदल खात्यावरील शिल्लक _____ खात्याला वर्ग केले पाहिजे.
(नफा तोटा खाते/भांडवल निधी)
- प्र.२. मेसर्स राम लि आणि मेसर्स शाम लि. ने समायोजानास मान्यता दिली. मेसर्स रमेश लि. हि नवीन कंपनी 15
स्थापन झाली. दोन्ही कंपन्या एकत्र आल्या त्यावेळी ३१ डिसेंबर, २०१६ रोजी ताळेबंद पत्रक खालीलप्रमाणे -

मेसर्स राम लि. चा

३१ डिसेंबर, २०१६ चा ताळेबंद

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
सामान्य भाग भांडवल प्रत्येकी १०० रुपायचे १,००,००० पूर्ण दत्त भाग	१,००,००,०००	जमीन	२५,००,०००
सामान्य निधी	२०,०००	इमारत	१५,००,०००
नफातोटा खाते	३०,०००	संयंत्र	२५,००,०००
विविध धनको	१,००,०००	यंत्रसामग्री	२६,०२,४००
देय हुंड्या	८७,०००	मालसाठा	५,३८,०००
		ऋणको	१,७१,८००
		प्राप्त हुंड्या	१,६८,८००
		रोख शिल्लक	१,३०,०००
		बँकेतील शिल्लक	१,२६,०००
	१,०२,३७,०००		१,०२,३७,०००

मेसर्स शाम लि. चा
३१ डिसेंबर, २०१६ चा ताळेबंद

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
भाग भांडवल - प्रत्येकी १० रु. चे पूर्णदत्त २,६०,००० भाग	२६,००,०००	जमीन व इमारत	२०,००,०००
राखीव निधी	६६,०००	सयंत्र आणि यंत्रसामग्री	१०,२९,०००
नफा तोटा खाते	१,००,०००	मालसाठा	१,४०,०००
राखीव गंगाजळी	८४,०००	ऋणको	१,५७,२००
६% कर्ज रोखे	५,००,०००	रोख व बँकेतील शिल्लक	१,३६,८००
विविध धनको	१,५३,०००	नावलौकिक	१,००,०००
देय हुंड्या	६०,०००		
	३५,६३,०००		३५,६३,०००

दोन्ही कंपन्याची देणी व मालमत्ता मुळ किंमतीलाच घेण्याचे ठरले. देय रक्कम भागाच्या स्वरूपात देण्यात आली. कंपनी प्रत्येकी १०० रुपयेचा एक याप्रमाणे रुपये २,००,००,००० इतक्या अधिकृत समान्य भाग भांडवलाने स्थापन झाली आहे.

तयार करा-१. नवीन कंपनीकडून देय रकमेचे खरेदी मोबदला पत्रक

२. नवीन कंपनीच्या मेसर्स रमेश लि. पुस्तकातील सुरुवातीच्या रोजकीर्दीतील नोंदी

३. समायोजना नंतरचा सुधारित नवीन कंपनीचा ताळेबंद तयार करा.

किंवा

प्र.२. ३१ मार्च, २०१४ अखेरचा दत्ता कंपनीच्या पुस्तकात खालील खाते पुस्तकातील शिल्लक होती.

15

तपशील	नावे (रु.)	जमा(रु.)
सामान्य भाग भांडवल विक्रीस काढलेले, खपलेले, आणि जमा झालेले भांडवल प्रत्येकी १०० चे रु.१०००० भाग	-	१०,००,०००
सामान्य गंगाजळी	-	३,००,०००
हक्क न सांगितलेला लाभांश	-	१३,०००
व्यापारी धनको	-	६०,०००
देय हुंड्या	-	१३,०००
खरेदी आणि विक्री	१७,७६,०००	३०,००,०००

इमारत मूळ किंमत	१०,००,०००	
कारखाना खर्च	४,००,०००	
स्थापना खर्च	८६,०००	
सामान्य खर्च	९०,०००	
संयत्र व यंत्रसामग्री मुळ किंमत	३,००,०००	
मोटार गाडी मूळ किंमत	१,००,०००	
फर्निचर मूळ किंमत	२,५०,०००	
प्रारंभीचा मालासाठा	६२,६००	
विविध ऋणको	१,००,०००	
प्राप्त हुंड्या	३७,६००	
गुंतवणूक	१,००,०००	
घसारा गंगाजळी	-	१,५०,०००
प्रप्तीकरासाठी आगाऊ दिलेली रक्कम	६०,०००	
रोख व बँक शिल्लक	१,४९,८००	
संचालक फी	२,४०,०००	
गुंतवणुकीवरील व्याज		१६,०००
कर्मचारी भविष्य निधी		१,१०,०००
नफा तोटा खाते(१/०४/२०१३)		९०,०००
	४७,५२,०००	४७,५२,०००

वरील माहितीच्या आधारे आणि खालील माहिती विचारात घेऊन ३१ मार्च, २०१४ रोजी संपलेल्या वर्षा अखेरीचे कंपनीचे नफा तोटा पत्रक आणि ताळेबंद पत्रक कंपनी कायदा सुधारित परिशिष्ट VI नुसार उभ्या रकान्यात तयार करा.

- ३१ मार्च, २०१४ अखेरीस शिल्लक मालासाठा रु. १,३६,४०० (बाजार मुल्य रु.१,४०,०००)
- स्थिर मालमत्तेवर घसारा रु. १८,००० आकारणी करा. व्यस्थापकीय संचालक मानधन रु. ५०,००० आणि कंपनी हिस्साचे कर्मचारी भविष्य निधीमध्ये रु. १०,००० ची तरतूद करा.
- २०१३-२०१४ वर्ष नफा विचारात घेऊन रु. ६६,००० रक्कम कर तरतुदीसाठी विचारात घ्यावी.
- संचालकांनी ६% अंतिम लाभांश जाहीर करण्यापूर्वी रु.२०,००० सामान्य गंगाजळीत वर्ग करण्याचे ठरले आहे.
- रु. १५,००० चा कर्मचारी नुकसान भरपाई बाबत दावा विवादित केला आहे.
- ३१ मार्च, २०१४ अखेरीस गुंतवणुकीचे बाजारभाव मुल्य रु. १,१०,००० इतके आहे.

प्र.३. ३१ मार्च, २०१६ अखेरीचा मेसर्स महेंद्रप्रसाद लि. चा ताळेबंद खालील प्रमाणे

15

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
सामान्य भाग भांडवल प्रत्येकी १० रु. चे भाग	३०,००,०००	नावलौकिक	६,००,०००
प्रत्येकी १० रु चे अग्रहक्क भाग भांडवल	१५,००,०००	जमीन	१५,००,०००
१०% कर्जरोखे	६,००,०००	इमारत	१५,००,०००
विविध धनको	६,००,०००	गुंतवणूक	१५,००,०००
इतर देयता	२१,००,०००	मालसाठा	१२,००,०००
		नफा तोटा खाते.	१५,००,०००
	७८,००,०००		७८,००,०००

पुनरचनेसाठी आखलेल्या योजनेस अधिकृत मान्यता प्राप्त झाली आहे. ती खालील प्रमाणे

- प्रत्येक सामान्य भागाचे मुल्य रु.१० वरून रु. ६ पर्यंत खाली आणताना ते भाग पूर्ण दत्त करावयाचे आहेत.
- १०% अग्रहक्क भाग मुल्य रु.१० वरून ८ पर्यंतपूर्ण दत्त किंमतीला खाली आणावयाचे आहेत.ह्या आग्रहक्काचे भागाचे १२% अग्रहक्क भागांत रूपांतर रु. २ प्रत्येकी प्रमाणे आहे आणि उरलेल्या रु.६ प्रमाणे पूर्ण दत्त सामान्य भागात करावयाचे आहे.
- १०% कर्जरोखेधारकांनी त्यांच्या देय रकमेच्या २०% इतकी रक्कम सोडून दिली (माफ केली)आहे .
- मालमात्त पुनर्मूल्यांकन खालीलप्रमाणे जमीन रु. ३६,००,००० इमारत रु. ३६,००,००० मालमत्ता - २०% किंमत घटवा .
- धनको देयता खालील प्रमाणे पूर्ण केली आहे-३०% त्वरित परतावा , ५० % देयातेसाठी, १०%कर्जरोखे अदा, २०% देय रक्कम रद्द केली.
- सर्व अदृश्य आणि कल्पित मालमात्त खाते बाद करा.
- ४५,००० सामान्य भागांची प्रत्येकी रु.६ प्रमाणे विक्री करून रोख रक्कम प्राप्त केली. तयार करा -अ) भांडवल कपात खाते

ब) पुनरचनेनंतचा मे. महेंद्र प्रसाद लि. चा (सुधारित नमुन्यानुसार) ताळेबंद तयार करा.

किंवा

- प्र.३. १ फेब्रु, २०१५ रोजी साई लि. रत्नागिरी ने १,८०,००० अमेरिकन डॉलर चा माल टी. आर. एम. लि. अमेरिका 15 यांना १ जाने २०१५ रोजी निर्यातीद्वारे विक्री केली. विक्री झालेल्या मालाची रक्कम टी. आर. एम. लि. कंपनी कडून खालील प्रमाणे प्राप्त झाली
- १ फेब्रुवारी, २०१५ यु.एस. डॉलर १,०६,००० आणि २५ एप्रिल, २०१५ यु. एस. डॉलर ७४,०००. साई लि यांनी यु. एस. डॉलर १,००,००० किंमतीचा माल विक्री केली त्याची रक्कम खालीलप्रमाणे प्राप्त झाली.
- १ मार्च, २०१५ यु.एस. डॉलर ६०,००० २५ एप्रिल, २०१५ यु.एस. डॉलर ४०,००० साई लि. हि कंपनी त्यांचे दरवर्षी ३१ मार्च रोजी वार्षिक खाती बंद केली जातात. प्रत्येक यु.एस. डॉलर चा दर खालील प्रमाणे

दिनांक	रु.
१.१.२०१५	५१
१.२.२०१५	५०
१.३.२०१५	५२
३१.३.२०१५	४८
२५.४.२०१५	४९

साई लि. रत्नागिरीच्या पुस्तकात वरील सर्व व्यवहारांच्या नोंदी रोजकिर्दी मध्य कराव्यात.

प्र.४ महेश लि. कंपनीचा ३१ मार्च २०१५ चा ताळेबंद खालीलप्रमाणे

15

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
प्रत्येकी १० रु चे सामान्य भाग भांडवल	२५,००,०००	स्थिर मालमत्ता इमारत जमीन	४७,००,०००
सामान्य निधी	२०,००,०००	सयंत्र आणि यंत्रसामग्री	४३,००,०००
भाग अधिकार	५,००,०००	फर्निचर	३,००,०००
नफा तोटा खाते	१२,५०,०००	चालू मालमत्ता	
सुरक्षित कर्ज		मालसाठा	१५,००,०००
१२% कर्ज रोख	३७,५०,०००	ऋणको	२२,००,०००
असुरक्षित कर्ज	१०,००,०००		
चालू देयता	४३,००,०००		
	१,५३,००,०००		१,५३,००,०००

एक एप्रिल २०१५ रोजी कंपनी ने सामान्य भाग प्रत्येकी १० प्रती भाग प्रमाणे ५०००० सामान्य भाग पुनर्खरेदी करण्याचे ठरविताना प्रत्येक भागापोटी रु.२० इतकी रक्कम निश्चित केला आहे. भाग पुनर्खरेदी बाबतच्या सर्व अटी नियमावली मध्ये आणि अधिकृत ठराव संमत करून कायदेशीर निर्णय झाला आहे. चालू मालमत्तेमधील बँक खात्यावर समाधान कारक रक्कम असून त्यातूनच भाग पुनर्खरेदी रक्कम अदा केली आहे.

१. प्रभाव पूर्ण झाल्यावर भाग पुनर्खरेदी नंतर ची रोजकीर्द नोंदी करा.
२. भाग पुनर्खरेदीनंतर (सुधारित) चे ताळेबंद पत्रक तयार करा.

किंवा

प्र.४ विनायक लि ने मंगेश ब्रदर्स याचं व्यापार १ जानेवारी, २०१५ पासून खरेदी केला. कंपनी नोंदणी १ ऑगस्ट, २०१५ रोजी झाली. ३१ डिसेंबर, २०१५ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता नफा तोटा विवरण खालील प्रमाणे आहे.

तपशील	रु.	रु.
ढोबळ नफा		९,४५,०००
वजा खर्च वेतन	१,८०,०००	
भाडे आणि विमा	१,३५,०००	

छपाई आणि सामगी	७२,०००	
अंकेक्षण फि	२२,५००	
संचालक फि	१८,०००	
बहिर्गत वाहतूक खर्च	६७,५००	
प्रसिद्धी	४७,२५०	
वीज बिल	५४,०००	
विक्रीवरील कमिशन	८१,०००	
कर्ज रोख्यावरील व्याज	२१,०००	
घसारा	३१,५००	
खरेदी मोबदल्यावरील व्याज	२०,२५०	७,५०,०००
निव्वळ नफा		१,९५,०००

अतिरिक्त माहिती:

१. एप्रिल मे जून आक्टोबर नोव्हेंबर आणि डिसेंबर २०१५ ह्या प्रत्येक महिन्यातील विक्री जानेवारी फेब्रुवारी मार्च जुलै आगस्ट सप्टेंबर २०१५ च्या प्रत्येक महिन्यातील विक्रीच्या दुप्पट आहे.
२. विनायक लि ने खरेदी मोबदला १ आक्टोबर २०१५ रोजी दिली.
३. अंकेक्षण फि संपूर्ण वर्षासाठी देय आहे.
३१ डिसेंबर २०१५ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता नोंदणी पूर्व आणि नोंदणी नंतरचा नफा दर्शविण्यासाठी नफा तोटा पत्रक तयार करा.

प्र.५ अ) श्री राहुल यांनी बी.एल.सी लि कडून १००० ,९% कर्जरोखे रु. ९७ प्रमाणे व्याजासह किमतीला १ एप्रिल २०१५ रोजी खरेदी केले. कंपनीकडून व्याज देय हे ३० जून आणि ३१ मार्च प्रतिवर्षी प्रमाणे दिले जाते. १ नोव्हेंबर २०१५ रोजी २०० कर्जरोखे रु. ११० व्याजासह किमतीला विक्री केले. व्याजाचा दर ९% असा आहे श्री राहुल यांच्या पुस्तकात ३१ मार्च २०१६ अखेरचे गुंतवणूक खाते तयार करा. 07

प्र.५. ब) कंपनीचा मागील ५ वर्षातील कर तरतुदी पूर्वीचा नफा (कर तरतूद ३०%) रु. १,६०,००० , रु. १,७०,०००, रु.१,९०,०००, रु. २,००,००० रु. १,८४,००० आहे. व्यवसायाची एकूण भांडवल गुंतवणूक ७,००,००० आहे गुंतवणुकीवरील उत्पन्न परतावा १५% आहे. व्यवसायाच्या नावलौकिकाची किंमत काढा. त्याकारीता सुपर नफ्याचे भांडवलीकरण पद्धतीचा वापर करा. 08

किंवा

प्र.५. विराज सिटी गृह निर्माण संस्थेचे तेरीजपत्रक दि. ३१ मार्च, २०१५ अखेरचे खालीलप्रमाणे- 15

तपशील	नावेरु.	तपशील	जमा रु.
विमा	३७,०००	भाग भांडवल	५,००,०००
वीज खर्च	४,००,०००	संचित नफा	२,६०,०००
कर्मचारी वेतन	१,०२,०००	दुरुस्ती निधी	१,५०,०००
प्रशासकीय खर्च	८३,०००	राखीव निधी	२,५०,०००

Q.P. Code :04117

मालमत्ता कर	१६,००,०००	उत्पन्न खर्च खाते शिल्लक	२,००,०००,
पाणी बिल	२,२६,०००	सदस्याकडून वर्गणी	
दुरुस्ती देखभाल खर्च	४,००,०००	पेंटींग निधी	२,६२,०००
सुरक्षा खर्च	१,००,०००	विमा	३७,०००
वाहन खर्च	१५,०००	वीज चार्जिस	४,४६,०००
वार्षिक साधारण सभा खर्च	२,५००	कर्मचारी खर्च	१,०२,०००
गुंतवणूक	६,००,०००	प्रशासकीय खर्च	८३,०००
फर्निचर	१,०५,०००	पार्किंग चार्जिस	१,४०,०००
अग्नी प्रतिबंध उपकरणे	५०,०००	पालिका मालमत्ता कर	२४,२०,०००
वॉटर पंप	७५,०००	वॉटर चार्जिस	६,५९,०००
कचरा ट्रॉली	३१,९२०	दुरुस्ती आणि देखभाल खर्च	६,५०,०००
टपाल खर्च	१०,२००	संचित निधी	४,३३,०००
हाउसिंग फेडरेशन वर्गणी	३,०००	गुंतवणुकीवरील व्याज	१,०९,०००
लेखा चार्जिस	७०,०००		
अंकेक्षण फि	२५,०००		
बँक चार्जिस	२,५००		
सांस्कृतिक कार्यक्रम खर्च	७,५००		
बँकेतील रोख रक्कम	२६,९३,०००		
रोख रक्कम	१२,३८०		
दूरध्वनी चार्जिस	५०,०००		
	६७,०१,०००		६७,०१,०००

तरतुदी - १) फर्निचर १०%, आगीचे उपकरण १५%, पाण्याचा पंप १५%, कचरा ट्रॉली १५%, प्रमाणे घसारा आकारा

२) नफ्यातील २५ % हिस्सा राखीव गंगाजळीला वर्ग करा.

३) टेलिफोन बिल रु. १०,००० आणि कर्मचारी वेतन रु. ३०,००० देय आहे.

४) रु. ७००० विम्याची रक्कम आगाऊ भरणा केली आहे.

तयार करा - अ) उत्पन्न खर्च खाते ३१ मार्च, २०१५ अखेरचे

ब) त्याच तारखेचे ताळेबंद पत्रक तयार करा.

- प्र.६. अ) स्थापनापूर्व आणि स्थापना पश्चात कालावधीतील खर्च विभागणी आधार स्पष्ट करा. 10
ब) भारतात आय एफ आर एस ची एक केंद्राभिमुखातेची आवश्यकता स्पष्ट करा. 10

किंवा

- प्र.६ टिप लिहा. (कोणत्याही चार) 20
१. एफ. एम . पी.
२. भागाचे अंतर्गत मूळच आकडेमोड
३. खरेदी किंमत मोबदला पद्धती
४. गुंतवणुकीवरील व्याजासह आणि व्याजरहित व्यवहार
५. कंपनी अंतर्गत पुनर्चना
६. मॉनिटरि आणि नॉन मॉनिटरि घटक

T.Y.B.COM
Business Economics
(Paper – III) (April - 2017)

Q.P. Code :04514

[Time: - 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any **Five** questions, with minimum of **two** questions from each section.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Answer to both sections should be written in the same answer book.

SECTION I

1. (a) Discuss the factors affecting liquidity and profitability of commercial banks. 10
(b) Explain the indicators of performance of commercial banks. 10
2. (a) Explain the recent changes in RBI's monetary policy. 10
(b) Write a note on Micro Finance. 10
3. (a) Explain the principle components of unorganized sector of the Indian money market. 10
(b) Discuss the capital market reforms in India since 1991. 10
4. Write short notes on any **two** of the following: 20
 - 1) New technologies in banking sector.
 - 2) Problems of Self Help Groups in India.
 - 3) Growth of capital market in India.
 - 4) Importance of Mutual Funds.

SECTION II

5. (a) Discuss the classification of public expenditure. 10
(b) Write a note on Fiscal Responsibility and Budget Management Act 2003 (FRBM Act) 10
6. (a) Explain the monetary measures to correct disequilibrium in Balance of Payments. 10
(b) Explain the TRIPS and GATS agreement of WTO. 10
7. (a) Explain the determination of equilibrium exchange rates. 10
(b) Explain spot and forward exchange rates. 10
8. Write notes on **any two** of the following: 20
 - a) Causes of increasing public expenditure in India.
 - b) Classification of public debts.
 - c) Limitations of Purchasing Power Parity Theory.
 - d) Foreign exchange management by RBI.

TURN OVER

2

(मराठी रुपांतर)
(वेळ - ३ तास)

गुण : १००

- सुचना:**
१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, प्रत्येक विभागातून कमीत कमी दोन प्रश्न सोडवा.
 २. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग १

१. अ) व्यापारी बँकांच्या तरलता व लाभप्रदता यावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. १०
ब) व्यापारी बँकांच्या कामगिरीचे निर्देशक स्पष्ट करा. १०
२. अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकच्या चलन विषयक धोरणातील अलिकडच्या काळातील बदल स्पष्ट करा. १०
ब) सूक्ष्म वित्त यावर टीप लिहा. १०
३. अ) भारतीय नाणेबाजाराच्या असंघटीत विभागातील प्रमुख घटकांचे स्पष्टीकरण करा. १०
ब) भारतातील भांडवल बाजारात १९९१ पासून सुधारणांची चर्चा करा. १०
४. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा. २०
अ) बँकींग क्षेत्रातील नव तंत्रज्ञान.
ब) भारतातील स्वयंसहाय्यात गटांच्या समस्या.
क) भारताच्या भांडवल बाजारातील वृद्धी.
ड) परस्पर निधीचे महत्त्व.

विभाग २

५. अ) सार्वजनिक खर्चाच्या वर्गिकरणाची चर्चा करा. १०
ब) वित्तीय जबाबदारी आणि अंदाजपत्रक व्यवस्थापन कायदा २००३ यावर टीप लिहा. १०
६. अ) व्यवहारशेषातील असमतोल दुरुस्त करण्याचे मौद्रीक उपाय स्पष्ट करा. १०
ब) ट्रिप्स आणि गॅट्स या जागतिक व्यापार संघटनेच्या तरतुदीचे स्पष्टीकरण करा. १०
७. अ) संतूलित विनिमय दराचे निर्धारण स्पष्ट करा. १०
ब) हजर आणि वायदा विनिमय दर स्पष्ट करा. १०

८. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा.
- अ) भारतातील सार्वजनिक खर्चाच्या वाढीची कारणे.
 - ब) सार्वजनिक कर्जाचे व्यवस्थापन.
 - क) क्रयशक्ती समता सिध्दांताच्या मर्यादा.
 - ड) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे विदेशी विनिमय व्यवस्थापन.
-

T.Y.B.COM
Export Marketing
(April - 2017)

Q.P. Code : .00767

[Time: 2i/3 Hours]

[Total Marks:B0/100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. College Ex-students of yearly pattern will attempt only Section I of 80 marks of 2i hours duration .
 2. IDOL students will attempt Section I & Section II of 100 marks for 3 Hours duration .
 3. Figures to the right indicate full marks.

SECTION I

- Q.1 Explain the following terms/concepts in about 30 words . (any eight):- (16)
- (i) Trade Blocs
 - (ii) World Trade
 - (iii) Dumping
 - (iv) Product
 - (v) Free Trade Area
 - (vi) Brand Piracy
 - (vii) Export House
 - (viii) Confirmed Letter of Credit
 - (ix) INCO TERMS
 - (x) Post Shipment Credit
 - (xi) Mate's Receipt
 - (xii) Give full forms of: (a) EHTPs (b) EOUs.
- Q.2 Answer any two from the following :- (16)
- (a) Distinguish between Domestic Marketing and Export Marketing.
 - (b) Explain the Direction of India's Exports during the last decade.
 - (c) Discuss the importance of International Marketing.
 - (d) Write a note on WTO.
- Q.3 Answer any two of the following :- (16)
- (a) Discuss the procedure in selecting overseas markets .
 - (b) Explain the services provided by Commodity Boards.
 - (c) Bring out the role of FIEO in Export Promotion.
 - (d) Explain the prominent features of India's Foreign Trade Policy (FTP) 2009-14.
- Q.4 Answer any two of the following:- (16)
- (a) From the following data calculate the minimum FOB Price to be quoted by an exporter in US \$, if 1US\$ = Rs.60/-
Particulars	Amount
Cost of Material	Rs. 150,000
Cost of Labour	Rs. 80,000
Local Transportation	Rs. 12,000
Packaging Charges	Rs. 8,000
Profit Contribution	20% of FOB Cost
Duty Drawback	10% of FOB Price

Q.P. Code : .00767

- (b) Bliss Exports plans to expand its operations in world market.
- (i) Explain the various methods of entering foreign markets.
 - (ii) What different promotional measures can be used by Bliss Exports?
- (c) What are the important export pricing quotations?
- (d) Explain the role of EXIM Bank in Export Financing.

Q.5 Answer **any two** from the following:-

(16)

- (a) What is the procedure of obtaining ISO 9000 Certification?
- (b) Explain the Pre-shipment Procedure in Export Marketing.
- (c) Explain the Incentives available to Indian Exporters.
- (d) Give the importance of the following documents : (i) Commercial Invoice (ii) Shipping Bill

SECTION II
(only for IDOL Students)

Q.6 Write notes on **any four** of the following:-

(20)

- (a) Deemed Exports.
- (b) Certificate of Origin.
- (c) Commercial Banks.
- (d) Export Promotion Councils.
- (e) Special Economic Zones.
- (f) Problems in Export Marketing.

Q.P. Code : .00767

[वेळ: २½ तास/३ तास]

[एकूण गुण:८०/१००]

आपणास आपल्या अभ्यासक्रमाची योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे ह्याची खातरजमा करा.

- सूचना: 1. महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी फक्त **विभाग-१**, ८० गुणांची प्रश्नपत्रिका २½ तासात सोडवतील.
2. दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेतील विद्यार्थ्यांनी **विभाग-१ व विभाग-२** मिळून १०० गुणांची प्रश्नपत्रिका ३ तासात सोडवावी.
3. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4. मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानावी.

विभाग-१

प्र.१ खालील संज्ञा कमीतकमी ३० शब्दात स्पष्ट करा.(कोणतेही आठ)

(१६)

- (i) व्यापारी गट
- (ii) जागतिक व्यापार
- (iii) मूल्यावपतन
- (iv) वस्तू
- (v) मुक्त व्यापार क्षेत्र
- (vi) छाप्यांची चाचेगिरी
- (vii) निर्यात गृह
- (viii) निश्चित पतपत्र
- (ix) इन्को टर्म्स (INCO TERMS)
- (x) निर्यातीनंतरचा कर्जपुरवठा
- (xi) उपकप्तानाची पावती
- (xii) पूर्ण रूप दया:- अ) ई.एच्.टी.पी.एस्.(EHTPs) ब) ई.ओ.यु.(EOUs)

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१६)

- (अ) फरक सांगा - देशी विपणन आणि विदेशी विपणन
- (ब) भारताच्या निर्यात व्यापाराची गेल्या दशकातील दिशा स्पष्ट करा.
- (क) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्व सांगा.
- (ड) जागतिक व्यापार संघटनेवर टीप लिहा.

Q.P. Code : .00767

- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१६)
- (अ) विदेशी बाजारपेठ निवडीच्या प्रक्रियेवर चर्चा करा.
- (ब) वस्तू मंडळे कोणकोणत्या सेवा निर्यातदाराला पुरवितात ते स्पष्ट करा.
- (क) भारतीय निर्यात संघटना महामंडळाची निर्यात वाढीमधील भूमिका सांगा.
- (ड) भारताच्या विदेशी व्यापार धोरण २००९-१४ ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (१६)

- (अ) खालील माहितीच्या आधारे कमीत कमी एफ.ओ.बी. किंमत अमेरिकन डॉलरमध्ये काढा. (विनिमय दर १ अमेरिकन \$ (डॉलर) = ६० रुपये

तपशील

रक्कम

कच्चा माल किंमत

रु. १,५०,००००

मजुरी

रु. ८०,०००

वाहतूक खर्च

रु. १२,०००

बांधणी खर्च

रु. ८,०००

नफा

२०% एफ.ओ.बी कॉस्टवर

करपरतावा

१०% एफ.ओ.बी किंमतीवर

- (ब) जागतिक व्यापारपेठेत "ब्लिस एक्सपोर्ट्स" आपल्या निर्यात व्यवसायाची वृद्धी करू इच्छितात.
- i) निर्यात बाजारपेठेत प्रवेश करताना कोणकोणत्या पद्धती आहेत ते स्पष्ट करा.
- ii) व्यवसाय वृद्धिंगत होण्यासाठी ब्लिस एक्सपोर्ट्सने कोणकोणत्या उपाययोजना अवलंबिल्या पाहिजेत?
- (क) निर्यात किंमतीच्या महत्वाच्या निविदा कोणत्या आहेत?
- (ड) निर्यात वित्त मध्ये आयात निर्यात बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

- प्र.५ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:- (१६)

- (अ) आय.एस.ओ. प्रमाणपत्र मिळविण्याची कार्यपद्धती सांगा.
- (ब) निर्यातीपूर्व कर्ज पुरवठ्याची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- (क) भारतीय निर्यातदाराला मिळणाऱ्या निर्यात सवलती स्पष्ट करा.
- (ड) खालील कागदपत्रांचे महत्व सांगा:-
- (i) व्यापारी बिजक
- (ii) जहाज पावती

Q.P. Code : .00767

विभाग-२

(सूचना:- केवळ दुरस्थ शिक्षण संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी)

प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा:-

(२०)

- (अ) संभाव्य निर्यात
- (ब) वस्तू उगम प्रमाणपत्र
- (क) व्यापारी बँक
- (ड) निर्यात वृद्धी महामंडळे
- (इ) विशेष आर्थिक क्षेत्र
- (फ) निर्यात विपणनातील समस्या.

T.Y.B.COM
Direct and Indirect Taxation
(April - 2017)

Q.P. Code :05760

(REVISED COURSE - OLD PATTERN)

[For Regular students] (2½ Hours) [Total Marks : 80]
 [For IDOL Students] (3 Hours) [Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) The **Revised Course (Old Pattern)** is Applicable to the **Regular College Student** enrolled during the **Academic Year 2006-07 to Academic Year 2010-11**. They shall attempt **Section I and Section-II** carrying **80 Marks**. The duration of the paper is **2½ hours** for such students. (**Section-III** shall not be attempted by such students). The **Revised Course (Old Pattern)** is also applicable to the Regular Students Enrolled during the **Academic Year 2005-06** or earlier and all the **IDOL students**. They shall attempt **Section I, II and III** for **100 marks**. The duration of the paper is **3 hours** for such students.
- (2) **Question No.1 and Question No.2** are **Compulsory**. Attempt **any one** question from Question No.3 to 5 from Section I.
- (3) **All** questions in **Section - II** and **Section - III** are **Compulsory**.
- (4) **Figures** to the **right** indicate **full marks**.
- (5) **Answer** to all the **sections** shall be written in the same **Answer Book**.

SECTION I

1. Mr Dhondiba, Proprietor of White Stone & Co. provides you the following information for the Previous Year ended 31st March, 2016. **16**

Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2016

Particulars	<	Particulars	<
To Salaries and Wages	1,25,000	By Gross Profit b/d	11,00,000
To Provision for Bad Debts	80,000	By Dividend from Foreign Company	1,40,000
To Personal expenses	1,10,000	By Old Bad Debts Recovered	1,70,000
To Interest on capital	50,000	By Interest on Public Provident Fund A/c	1,45,000
To Embezzlement by an employee	70,000		
To Life insurance premium (Self)	55,000		
To Depreciation	85,000		
To Wealth Tax	40,000		
To Advance tax	60,000		
To Net Profit	8,80,000		
	15,55,000		15,55,000

Additional Information:-

- (1) Depreciation as per the Income Tax rule Rs.75,000.
- (2) Personal expenses include Mediclaim Premium Rs. 24,000 paid by cheque.
- (3) Old bad debts in respect of which, recovery is made were not allowed as deduction in the past.

You are required to compute his taxable income for the Assessment Year 2016-17.

2.(a) Re-write the following sentences by selecting the appropriate options: - 6

1. Total Income of person is determined on the basis of ____
(a) Residential Status (b) Citizenship (c) None of the above
2. A House Property is considered as long term capital asset, if it is held for more than ____.
(a) 12 months (b) 24 months (c) 36 months
3. Commuted Pension received by government employee is ____.
(a) Fully Exempt (b) Partly Exempt (c) Fully Taxable
4. Salary received by a Member of Parliament is taxable under the head income from ____.
(a) Salaries (b) Business (c) Other sources
5. Gift of ₹55,000 received from a friend is taxable to the extent of ____
(a) ₹2,000 (b) 55,000 (c) 52,000
6. An ____ company is always resident in India.
(a) Industrial (b) Indian (c) Individual

2. (b) Match the columns and rewrite it again. 6**Column A**

- Salary paid outside India without deducting tax at source
- Gold
- Entertainment allowance
- Dadar Sports Club
- Standard deduction u/s 24
- 80C deduction is available to

Column B

- An individual & HUF
- Association of Person
- 30% of Net Annual Value
- Person liable to pay tax
- It is a capital asset
- Deduction U/s 16
- Permanently Disallowed

3. Mr. Rafik is employed with Tata Power Co. Ltd as Manager. He has provided following information about his income earned during the previous year 31st March, 2016. 12

Basic salary ₹ 35,000 p.m., Exgratia ₹ 40,000, Bonus declared ₹ 25,000, Advance Salary ₹ 28,000.

Arrears of Salary ₹ 26,000, Leave salary ₹10,000, Entertainment allowance ₹ 8,000.

He received net interest ₹ 10,800 on fixed deposits with Bank (TDS ₹1,200).

He paid ₹ 10,000 by cash to LIC for Pension Fund.

He had taken loan from Bank of India for higher education of his son who is pursuing MBBS with Mumbai University. He paid ₹ 65,000 as interest on this loan.

Compute his taxable income for the Assessment Year 2016-17.

4. Mr. Karnik provides following information of his income for the previous year ended on 31st March, 2016, You are required to compute the total income for Assessment Year 2016-17. 12

Sr. No.	Particulars of owned hous	House'E'	House'F'
		Self-occupied ₹	Let out ₹
1	Fair Rent	1,90,000	1,70,000
2	Municipal Valuation	2,00,000	1,90,000
3	Rent Received	--	2,00,000
4	Municipal Tax:		
	-Paid by tenant	10,000	--
	-Paid by owner	30,000	20,000
5.	Interest on borrowing capital		
	-Paid during the year	21,000	20,000
	-Outstanding on 31 March, 2016	--	21,000

Other information:

He received ₹1,20,000 from sub-letting his office premises. He has paid rent of ₹70,000 for this premises.

5. Mr. Pandya purchased a residential house on 01-01-1980 for ₹ 70,000. The Fair Market Value of this house on 01-04-1981 is ₹ 60,000. The cost incurred by him for carrying out various improvement to this house are as under: 12

Financial Year	Cost in Rs.
1990-91	70,000
2001-02	1,20,000
2010-11	2,00,000

He sold this house on 31-01-2016 for ₹ 20,00,000 and paid brokerage of Rs.5,000.

You are required to compute his Income from Capital Gains for Assessment Year 2016-17. The relevant Cost of Inflation Indices (C.I.I.) are as under:

Financial Year	C.I.I.	Financial Year	C.I.I.
1981-82	100	2010-11	711
1990-91	182	2015-16	1081
2001-02	426		

SECTION II

- 6.(A) Determine the Point Of Taxation in each of the following cases with reference to the Point Of Taxation Rules, 2011. 5

Cases	Date of completion of service	Date of Invoice	Date on which payment received
1	October 10, 2015	November 02, 2015	November 15, 2015
2	October 10, 2015	November 08, 2015	October 25, 2015
3	October 10, 2015	November 13, 2015	October 30, 2015
4	October 10, 2015	October 15, 2015	October 03, 2015
5	October 10, 2015	September 30, 2015	September 28, 2015

- 6.(B) Find out the Due Date of service tax for following persons: 5

Particulars	Service Tax payment for the month
Mr.X	July 2015
Company	August 2015
Firm	September 2015
Mr.Y	October 2015
Associations of persons	March 2016

Note: All payments are made through e-payment.

TURN OVER

OR

6.(C) Choose the correct options and rewrite the statements: **5**

- (1) The credit of Service Tax paid on input services is governed by-----
 a) The Service Tax Act b) The Excise Act
 c) The Finance Act, 1994 d) The Cenvat Credit Rules, 2004
- (2) Under-----the liability of payment of service tax will be shared by service provider as well as service recipient in specified services.
 a) Reverse Charge mechanism b) Partial Reverse Charge
 c) Service Tax Rules d) None of these
- (3) E-Filing of Service Tax Return is-----
 a) Voluntary b) Mandatory
 c) Optional d) None of these
- (4) Revised Service Tax Return is to be done within -----
 a) 45 days b) 60 days
 c) 90 days d) 15 days
- (5) Failure to submit the documents within-----would lead to rejection of the registration application.
 a) 15 days b) 30 days
 c) 7 days d) 60 days

6.(D) Match the columns: **5**

Column 1	Column 2
1) Point of Taxation	(a) on issuance of invoice of date of completion of service
2) Payment of service tax	(b) 30 days
3) Completion of services	(c) Service deemed to be provided
4) Time specified for issue of invoice	(d) On receipt basis
5) Agreement to provide taxable service is chargeable	(e) On hybrid basis
	(f) 45 days

7. From the following information for May 2016, supplied by Mr. Mukul, compute his Taxable Value of Service and Service Tax payable for the month May 2016 (Ignore threshold limit and all amounts given excluding Service Tax) **10**

Particulars	Amount
1) Consultancy service in net working	2,00,000
2) Professional advice to one of his friend	1,00,000
3) Sale of stock in trade and other assets of discontinued business	50,000
4) Margin from trading in futures	75,000
5) Commission from acting as an agent for consumer goods	3,00,000
6) Express parcel post services	4,00,000
7) Interest earned on loan	60,000
8) Pension payment services	40,000

Service Tax Rate @ 14.5%

OR

7. From the following information for July 2016, supplied by Mr. Shailesh, compute his Taxable Value of Service and Service Tax payable for the month July 2016 (Ignore Threshold limit and all amounts given excluding Service Tax) **10**

Particulars	Amount
1) Warehousing of refined vegetable oil	80,000
2) Trucks given on Hire for transport of minerals	2,20,000
3) Supply of farm labour	3,00,000
4) Sale of space for advertisement in newspaper	4,00,000
5) Packing of Tomato Ketchup	3,80,000
6) Advertising in business directories	1,20,000
7) Advertisement on cover and back pages of books	70,000
8) Penal Interest recovered from the customer's late payment	1,80,000

Service Tax Rate @ 14.5%

TURN OVER

8. Explain with reasons whether the following transactions can be considered as "Sale" under MVAT Act, 2002 **10**
- Free samples provided by a pharmaceutical company
 - Sale of two wheeler
 - Exchange of mobile handset
 - Sale of scrap
 - Transfer of goods from head office to branch

OR

8. Choose the correct option and rewrite the statements as per Maharashtra value Added Tax Act, 2002 **10**
- (1) Tax at 1% _____
- Schedule A
 - Schedule B
 - Schedule C
 - Exports
- (2) VAT does not apply to _____
- Importer
 - Retailer
 - Works contractor
 - Consumer
- (3) Goods as defined do not include _____
- Patents
 - Lottery Tickets
 - Livestock
 - Trees
- (4) "Sale" as defined includes _____
- Mortgage
 - Hypothecation
 - Pledge
 - Transfer of property in goods involves in the execution on works contract.
- (5) Taxable sales includes _____
- Local tax
 - Interstate sales
 - Exports
 - All the above

TURN OVER

- (6) _____ includes service, trade, commerce or manufacture.
- (a) Profession
(b) Consultancy
(c) Business
(d) All the above
- (7) Taxable Purchases for the purpose of registration includes _____
- (a) Local taxable purchase.
(b) Purchases under Schedule A only
(c) Imports from outside the country only
(d) Purchases from other states only
- (8) The rate of VAT depends up on _____
- (a) the buyer (b) the goods
(c) the amount of sales (d) none of the above
- (9) Tax at 12.5% _____
- (a) Service Tax (b) Schedule B
(c) Schedule C (d) Schedule E
- (10) Composition scheme can be availed by _____
- (a) Manufacturer (b) Importer
(c) Wholesaler (d) Retailer

9. Mr. Sachin is a new dealer. From the following particulars regarding purchases & sales transactions find out from which month he will be liable for registration & to pay tax as per the provisions of MVAT Act, 2002. 10

Month	Purchases			Sales	
	Out of State	Within State		Taxable	Tax-free
	Taxable	Taxable	Tax-free	Taxable	Tax-free
	₹	₹	₹	₹	₹
April 2016	2,000	10,000	8,000	1,300	4,000
May 2016	3,000	15,000	6,000	4,000	7,000
June 2016	5,000	7,000	12,000	3,700	2,500
July 2016	8,000	13,000	1,000	5,000	4,500
August 2016	7,000	5,000	2,000	12,000	10,000
September 2016	3,000	8,000	3,000	15,000	18,000
October 2016	6,000	2,000	5,000	7,000	13,000
November 2016	3,000	16,000	8,000	8,000	11,000

OR

9. M/s.R& Co. request you to computer their tax liability under MVAT Act, 2002 for the month of December, 2016 from the following information. 10

Particulars	₹
Sales (Excluding Tax)	
Sales of Schedule E goods	2,00,000
Sales of Schedule C goods	75,000
Sales of Schedule A goods	45,000
Sales out of Maharashtra	1,50,000
Labour Charges received	35,000
Purchases (Excluding Tax)	
Purchase of Schedule A goods	60,000
Purchase from Gujrat @ 2% CST	2,50,000
Labour charges paid	15,000
Purchases of Schedule C Goods used in manufacturing	50,000
Set off brought forward	25,500

SECTION III

10. Following is the Income of Mr.Desai for the previous year 2015-16 10
- Dividend received from Indian company ₹50,000
 - Remittance received from Dubai ₹ 5,00,000
 - Commission earned outside India and received within India ₹1,00,000
 - Income from business in Thailand , controlled from Mumbai ₹8,00,000
 - Bank Interest received in USA from Bank of America ₹75,000

OR

10. Mr. Robert is a USA citizen. He came to India on October 10, 2015 for a visit and was in India till 31st March, 2016. In earlier previous years, he was in India as under: 10

Previous Years	Number of days stayed in India
2005-06	186
2006-07	192
2007-08	189
2008-09	202
2009-10	50
2010-11	305
2011-12	200
2012-13	197
2013-14	108
2014-15	203

Find out the Residential Status of Mr. Robert for the Assessment Year 2016-17

11. State whether '**Yes**' or '**No**' with Reasons (Any **5** out of **7**) **10**
- (1) Entertainment allowance is allowed as deduction only to Government Employees.
 - (2) If asset is acquired on 01-11-2015 , then depreciation is charged for full year.
 - (3) Dividend received from co operative society is exempt from tax.
 - (4) Municipal tax paid is allowed as deduction for Income from house property.
 - (5) Where the amount of an expenditure claimed as deduction exceed Rs.20,000, it should be paid by any mode of payment.
 - (6) Salary received by a partner from partnership firm is chargeable as Income from Salary.
 - (7) Transfer of depreciable asset gives rise to short term capital gain.
-

सुधारीत अभ्यासक्रम (जुना आकृतीबंध)

(मराठी रूपांतर)

नियमित विद्यार्थांसाठी

(२½ तास)

[एकूण गुण : ८०

बहिःशाल विद्यार्थांसाठी

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना :** (१) शैक्षणिक वर्ष २००६ह०७ ते २०१० च्या दरम्यान महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या नियमित विद्यार्थांसाठी सुधारीत अभ्यासक्रम लागू आहे. अशा विद्यार्थांसाठी फक्त विभाग १ व २ यामधील प्रश्न सोडवायचे आहेत. अशा विद्यार्थांसाठी एकूण गुण ८० असून वेळ अडीच तास आहेत. व विभाग ३ लागू नाही. तर शैक्षणिक वर्ष २००५ह-०६ या वर्षी किंवा त्याआधी महाविद्यालयात प्रवेश घेतलेल्या नियमित विद्यार्थांसाठी तसेच सर्व दूरस्थ व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या(आय.डी.ओ.एल.)विद्यार्थांसाठी सुद्धा सुधारित अभ्यासक्रम(जुना आकृतीबंध) लागू आहे. अशा विद्यार्थांनी विभाग १, २, ३ मधील प्रश्न सोडवायचे आहेत. व त्यांच्यासाठी एकूण गुण १०० असून वेळ ३ तास आहेत.
- (२) विभाग १ मधील प्रश्न क्र. १ व २ अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्र. ३ ते ५ पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.
- (३) विभाग २ आणि ३ मधील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
- (४) उजव्या बाजूला दिलेले अंक पूर्ण गुण दर्शवितात
- (५) सर्व विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.
- (६) मराठी रूपांतरात कोणतीही अडचण असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका ग्राह्य धरावी.

विभाग-१

१. श्री धोडिंबा हे व्हाइट स्टोन कंपनीचे मालक आहेत. दि.३१ मार्च, २०१६ रोजी संपलेल्या वर्षाकरिता १६ खालील माहिती पुरवलेली आहे.

३१ मार्च, २०१६ करिता संपलेल्या वर्षाचे नफा तोटा पत्रक

तपशिल	₹	तपशिल	₹
वेतन व मजूरी	१,२५,०००	ढोबळ नफा	११,००,०००
बुडीत खाते तरतूदी	८०,०००	परदेशी कंपनीकडून लाभांश	१,४०,०००
खाजगी खर्च	१,१०,०००	जुने बुडीत खाते वसुली	१,७०,०००
भांडवली व्याज	५०,०००	सार्वजनिक भविष्य निर्वाह निधीवारील व्याज	१,४५,०००
नोकराकडून अफरातफर	७०,०००		
आयुर्विमा हफता (स्वतःचा)	५५,०००		
घसारा	८५,०००		
संपत्ती कर	४०,०००		
आग्रीम कर	६०,०००		
निव्वळ नफा	८,८०,०००		
	१५,५५,०००		१५,५५,०००

इतर माहिती

- (१) आयकर नियमानुसार घसारा ₹७५,०००/-
 (२) मेडिकल विम्याचा हफता ₹२४,०००/- धनादेशाने भरलेले खाजगी खर्चांमध्ये समाविष्ट आहेत.
 (३) जुने येणे वसुलीची आधीच्या वर्षात वजावट मिळाली नव्हती.
 करनिर्धारण वर्ष २०१६-१७ करीता त्यांचे करपात्र उत्पन्न निश्चित करा.

२. अ. खालील वाक्ये सुयोग्य पर्याय निवडून पुन्हा लिहा.

६

१. एखाद्या व्यक्तीचे एकूण उत्पन्न हे----आधारावर काढले जाते.
 (अ)निवासी स्थिती (ब) नागरिकत्व (क) वरीलपैकी कोणतेही नाही
२. गृहसंपत्ती ही -----पेक्षा जास्त ठेवल्यास दीर्घकालीन भांडवली मालमत्ता म्हणून मान्य होते.
 (अ)१२ महिने (ब) २४ महिने (क) ३६ महिने
३. शासकीय कर्मचाऱ्यांने मिळवलेले कम्युटेड निवृत्ती वेतन----आहे.
 (अ) पूर्णतः करमुक्त (ब) अंशतः करमुक्त (क) पूर्णतः करपात्र
४. -----शिर्षकांतर्गत खासदारांनी मिळवलेले वेतन करपात्र आहे.
 (अ) वेतन (ब) धंदा (क) इतर उत्पन्न
५. मित्राकडून भेट म्हणून मिळालेल्या ₹५५,००० ----- मध्ये करपात्र आहे.
 (अ) ₹ २,००० (ब) ५५,००० (क) ५२,०००
६. -----कंपनी ही नेहमीच भारतातील निवासी असते.
 (अ) औद्योगिक (ब) भारतीय (क) वैयक्तिक

२. ब. योग्य जोड्या जुळवून वाक्ये पुन्हा लिहा:-

६

स्तंभ अ	स्तंभ ब
<ul style="list-style-type: none"> कराची वजावट न करता भारताबाहेर वेतन दिले सोने मनोरंजन कर दादर स्पोर्ट्स क्लब स्टँडर्ड डिडक्शन कलम २४ अंतर्गत ८० सी अंतर्गत वजावट उपलब्ध आहे 	<ul style="list-style-type: none"> व्यक्ती व हिंदू अविभक्त कुटुंब व्यक्तींचा संघ निव्वळ वार्षिक मूल्यांच्या ३०% कर भरण्यास पात्र व्यक्ती भांडवली मालमत्ता कलम १६ अंतर्गत वजावट कायमचे अपात्र

३. श्री रफिक हे टाटा पॉवर कंपनीमध्ये व्यवस्थापक म्हणून कार्यरत आहे. ३१ मार्च, २०१६ रोजी १२ संपलेल्या मागील वर्षाकरता खालील माहिती देत आहेत.
मूळ वेतन ₹ ३५,००० दरमहा, अनुग्रहपूर्वक (Exgratia) ₹ ४०,०००, बोनस जाहीर ₹ २५,०००, आगाऊ वेतन ₹ २८,०००.
थकबाकी वेतन ₹ २६,०००, रजा वेतन ₹ १०,०००.
मनोरंजन भत्ता ₹ ८,०००.
बँकेमधून ठेवीवरील निव्वळ व्याज ₹ १०,८०० मिळाले
(कर उगमस्थानी TDS ₹ १,२००).
LIC पेंशन फंडामध्ये ₹ १०,००० रोखीने भरले.
₹ ६५,००० शैक्षणिक कर्जावरील व्याज आहे. शैक्षणिक कर्ज मुलाच्या शिक्षणासाठी बँक ऑफ इंडियातून घेतले त्यांचा मुलगा MBBS उच्चशिक्षण मुंबई विद्यापीठातून घेत आहे.
करनिर्धारण वर्ष २०१६-१७ करता त्यांचे करपात्र उत्पन्न निश्चित करा.

४. श्री कर्णिक यांनी ३१ मार्च, २०१६ रोजी संपलेल्या मागील वर्षाकरता पुरवलेल्या माहितीवरून करनिर्धारण वर्ष २०१६-१७ करता त्यांचे करपात्र उत्पन्न निश्चित करा. १२

अ.क्र.	तपशील	घर 'इ' स्वतःचे वास्तव्य ₹	घर 'फ' (भाड्याने दिलेले) ₹
१	सुयोग्य भाडे	१,९०,०००	१,७०,०००
२	नगरपालिका मूल्यांकन	२,००,०००	१,९०,०००
३	भाडे मिळाले	---	२,००,०००
४	नगरपालिका कर -भाडेकरूने भरला -मालकाने भरला	१०,००० ३०,०००	- २०,०००
५.	गह्वहकर्जावरील व्याज -चालू वर्षाचे भरले - न भरलेले ३१ मार्च, २०१६	२१,००० -	२०,००० २१,०००

इतर माहिती:

त्यांनी त्यांच्या पागडीच्या कचेरीच्या जागेकरता ₹ १,२०,००० रूपये भाडे मिळाले या जागेकरता त्यांनी मूळ घरमालकाला त्यांनी ₹ ७०,००० भाडे भरले.

५. श्री. पंडया यांनी ०१-०१-१९८० रोजी एक निवासी घर ७०,००० रूपयांना विकत घेतले. १२
१-१-१९८१ रोजी त्या घराचे सुयोग्य बाजारमूल्य ६०,००० रूपये आहे.
या घराच्या सोयीसुविधांसाठी त्यांनी पुढील खर्च केला

आर्थिक वर्ष	खर्चाची रक्कम(₹)
१९९०-९१	७०,०००
२००१-०२	१,२०,०००
२०१०-११	२,००,०००

त्यांनी हे घर ३१-०१-२०१६ रोजी ₹ २०,००,००० रूपयांना विकत घेतले व ₹ ५,००० रूपये दलाली दिली. करनिर्धारण वर्ष करत त्यांचा भांडवली नफा निश्चित करा. महागाई खर्च निर्देशांक पुढीलप्रमाणे

आर्थिक वर्ष	महागाई खर्च निर्देशांक
१९८१-८२	१००
१९९०-९१	१८२
२००१-०२	४२६
२०१०-११	७११
२०१५-१६	१०८१

विभाग -२

- ६.(अ) कर आकारणी बिंदू नियम, २०११ च्या तरतुदीनुसार पुढील सेवांची कर आकारणी दिनांक निश्चित करा. ५

क्र	सेवापूर्तीचा दिनांक	बिलाचा दिनांक	प्रदान मिळाल्याचा दिनांक
१	ऑक्टोबर १०, २०१५	नोव्हेंबर १०, २०१५	नोव्हेंबर १५, २०१५
२	ऑक्टोबर १०, २०१५	नोव्हेंबर ०८, २०१५	ऑक्टोबर २५, २०१५
३	ऑक्टोबर १०, २०१५	नोव्हेंबर १३, २०१५	ऑक्टोबर ३०, २०१५
४	ऑक्टोबर १०, २०१५	ऑक्टोबर १५, २०१५	ऑक्टोबर ०३, २०१५
५	ऑक्टोबर १०, २०१५	सप्टेंबर ३०, २०१५	सप्टेंबर २८, २०१५

६.(ब) पुढील माहितीवरून सेवाकराचा देय दिनांक निश्चित करा.

तपशिल	सेवा कर प्रदान महिना
श्री.क्ष	जुलै २०१५
कंपनी	ऑगस्ट २०१५
भागीदारी संस्था	सप्टेंबर २०१५
श्री. य	ऑक्टोबर २०१५
असोसिएशन ऑफ पर्सन	मार्च २०१६

टीप: सर्व प्रदाने ई पेमेंट आहेत.

किंवा

६.(क) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा :

(१) इन्पुट सेवेचा लाभ मिळणे, हे ----- यानुसार ठरते.

अ) सेवा कर नियम

ब) अबकारी अभिनियम

क) वित्त अधिनियम, १९९४

ड) सेनव्हट क्रेडिट नियम, २००४

(२) -----अन्वये सेवा कर दायत्व हे सेवा पुरवठादार, तसेच सेवा प्राप्तकर्ता यांच्यामध्ये विभागले जाते.

अ) रिव्हर्स चार्ज मेकॅनिझम

ब) अंशता रिव्हर्स चार्ज

क) सेवा कर नियम

ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

(३) ई फायलिंग ऑफ रिटर्न हे ----- आहे.

अ) ऐच्छिक

ब) अनिवार्य

क) वैकल्पिक

ड) वरीलपैकी एकही नाही

(४) सुधारित विवरण हे मूळ विवरणपत्र भरल्याच्या तारखेपासून----भरावयाचे असते.

अ) ४५ दिवसांत

ब) ६० दिवसांत

क) ९० दिवसांत

ड) १५ दिवसांत

(५) कागदपत्रे ----- सादर न केल्यास नोंदणीकरण आवेदन नामंजूर होऊ शकते.

अ) १५ दिवसांत

ब) ३० दिवसांत

क) ७ दिवसांत

ड) ६० दिवसांत

६.(ड) रकाने जुळवा व पूर्ण वाक्ये पुन्हा लिहा:ह

५

रकाना १

रकाना २

१) कर आकारणी बिंदू	(अ)	देयक नियमित केल्याचा अथवा सेवा पूर्ण केल्याचा दिनांक
२) सेवा कर प्रदान	(ब)	३० दिवस
३) सेवा पूर्तता	(क)	सेवा पुरविली असे मानले जाते
४) देयक निर्गमनासाठी विविध विनिर्दिष्ट कालावधी	(ड)	प्रदान मिळाल्याचा तारखेनुसार
५) करपात्र सेवा पुरण्याच्या करारावर कर लागतो.	(इ)	संकरित पद्धतीवर
	(फ)	४५ दिवस

७. श्री. मुकुल यांनी मे २०१६ करीता खालील माहिती पुरवली आहे. मे २०१६ महिन्याकरीता करपात्र सेवांचे मूल्य आणि करपात्र सेवांचे देय निश्चित करा. (खालील माहिती करमुक्त मर्यादा व सेवा कराशिवाय दिलेली आहे.) १०

तपशील	₹
१) नेटवर्किंगमधील कंसल्टंसी सेवा	२,००,०००
२) मित्राला दिलेली व्यावसायिक सल्ला	१,००,०००
३) बंद केलेला धंद्यातील मालसाठा व इतर मालमत्ता विक्री	५०,०००
४) फ्युचर्सच्या व्यापारातील नफा	७५,०००
५) ग्राहकोपयोगी वस्तूवरील दलाली	३,००,०००
६) पोस्टाची एक्स्प्रेस पार्सल सेवा	४,००,०००
७) कर्जावरील व्याज मिळाले	६०,०००
८) पेन्शन प्रदान सेवा	४०,०००
सेवाकर दर : १४.५%	

किंवा

७. श्री. शैलेश यांनी जुलै, २०१६ साठीच्या दिलेल्या तपशिलावरून जुलै, २०१६ साठीची करपात्र सेवा व देय कर काढा. (बिगर कर मर्यादा दुर्लक्षित करा. सर्व रकमा सेवाकर विरहित आहेत.) १०

तपशिल	₹
१) पुनःशुद्ध वनस्पती तेलासाठी गोदाम उपलब्ध करून देणे	८०,०००
२) खजिनांच्या वाहतुकीसाठी ट्रक भाड्याने देणे	२,२०,०००
३) शेतमजूर पुरविणे	३,००,०००
४) वृत्तपत्रातील जाहिरातीची जागा विकणे	४,००,०००
५) टोमॅटो केचअपची पॅकिंग	३,८०,०००
६) बिझनेस डिरेक्टरीमध्ये जाहिरात करणे	१,२०,०००
७) पुस्तकांच्या मुखपृष्ठ आणि मलपृष्ठावरील जाहिरात करणे	७०,०००
८) विलंबाने प्रदान केल्याबद्दल ग्राहकांकडून वसूल केलेले दंडव्याज	१,८०,०००

सेवाकर दर : १४.५%

८. खालील दिलेल्या बाबी महाराष्ट्र मुल्यावर्धित कर कायदा २००२ अन्वये 'विक्री' आहेत किंवा नाहीत हे कारणासहित स्पष्ट करा. १०
- अ) औषध कंपनीचे नमुना स्वरूपात मालाचे वाटप करणे
 ब) दुचाकी वाहनाची विक्री
 क) भ्रमणध्वनीची अदलाबदली केली
 ड) भंगार विक्री
 इ) मुख्य कार्यालयाने शाखेला वस्तू पाठविल्या.

किंवा

८. महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कायदा २००२ अंतर्गत योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. १०
- (१) १% कर या संदर्भात -----
 (अ) परिशिष्ट अ
 (ब) परिशिष्ट ब
 (क) परिशिष्ट क
 (ड) निर्यात
- (२) -----ला मूल्यवर्धित कर लागू होत नाही.
 (अ) आयतदार
 (ब) किरकोळ विक्रेता
 (क) वर्क्स कॉन्ट्रक्टर
 (ड) ग्राहक

- (३) 'वस्तू' या संज्ञेत ----- समाविष्ट नाही.
 (अ) पेटंट
 (ब) लॉटरी तिकीट
 (क) पशुधन
 (ड) झाडे
- (४) 'विक्री' या संज्ञेत ----- समाविष्ट आहे.
 (अ) गहाण ठेवणे
 (ब) तारण
 (क) तारण (प्लेज)
 (ड) वर्क्स करार राबविण्यासाठी माल म्हणून मालमत्ता हस्तांतरीत
- (५) करपात्र विक्री या अंतर्गत ----- समावेश आहे
 (अ) स्थानिक कर
 (ब) आंतरराज्य विक्री
 (क) निर्यात
 (ड) वरील सर्व पर्याय
- (६) ----- यामध्ये सेवा, व्यापार, वाणिज्य किंवा उत्पादन यांचा समावेश असतो.
 (अ) व्यवसाय
 (ब) सल्ला
 (क) व्यापार
 (ड) वरील सर्व पर्याय
- (७) नोंदणीकरिता करपात्र खरेदी मध्ये ----- समावेश असतो.
 (अ) स्थानिक करपात्र खरेदी
 (ब) फक्त परिशिष्ट अ मधील खरेदी
 (क) देशाबाहेरील खरेदी
 (ड) फक्त राज्याबाहेरील खरेदी

- (८) मुल्यावर्धित कराचा दर----- अवलंबून असतो.
 (अ) खरेदीदार (ब) वस्तू
 (क) विक्रीची किंमत (ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही
- (९) १२.५ % कर या संदर्भात -----
 (अ) सेवाकर (ब) परिशिष्ट ब
 (क) परिशिष्ट क (ड) परिशिष्ट इ
- (१०) समायोजन योजना कलम ४२ चा लाभ-----
 (अ) उत्पादक (ब) आयातदार
 (क) घाऊक विक्रेता (ड) किरकोळ विक्रेता

९. श्री. सचिन हे नविन व्यापारी आहे. खाली दिलेल्या खरेदी - विक्रीच्या तपशीलांवरून त्यांना महाराष्ट्र १० मुल्यावर्धित कर कायदा २००२ अन्वये कोणत्या महिन्यापासून नोंदणी करणे आवश्यक आहे ते शोधून काढा तुमच्या उत्तरांची कारणे द्या.

दिनांक	खरेदीचा तपशील			विक्रीचा तपशील	
	राज्याबाहेरील	राज्यामधील		करपात्र ₹	करमुक्त ₹
	करपात्र ₹	करपात्र ₹	करमुक्त ₹		
एप्रिल २०१६	२,०००	१०,०००	८,०००	१,३००	४,०००
मे २०१६	३,०००	१५,०००	६,०००	४,०००	७,०००
जून २०१६	५,०००	७,०००	१२,०००	३,७००	२,५००
जुलै २०१६	८,०००	१३,०००	१,०००	५,०००	४,५००
ऑगस्ट २०१६	७,०००	५,०००	२,०००	१२,०००	१०,०००
सप्टेंबर २०१६	३,०००	८,०००	३,०००	१५,०००	१८,०००
ऑक्टोबर २०१६	६,०००	२,०००	५,०००	७,०००	१३,०००
नोव्हेंबर २०१६	३,०००	१६,०००	८,०००	८,०००	११,०००

किंवा

- ९ में. आर आणि कंपनी विनंती करीत आहे. डिसेंबर २०१६ यासाठी खाली दिलेल्या माहितीवरून १० महाराष्ट्र मुल्यावर्धित कर कायदा २००२, अन्वये मुल्यावर्धित कराची रक्कम निश्चित करा.

तपशील	₹
विक्री (कराव्यतीरीक्त)	
१) परिशिष्ट ई मालाची विक्री	२,००,०००
२) परिशिष्ट क मालाची विक्री	७५,०००
३) परिशिष्ट अ मालाची विक्री	४५,०००
४) महाराष्ट्र राज्याबाहेरील विक्री	१,५०,०००
५) मजुरी मिळाली	३५,०००
खरेदी (कराव्यतीरीक्त)	
परिशिष्ट अ मालाची खरेदी	६०,०००
गुजरात राज्यातून मालाची खरेदी @ 2% CST	२,५०,०००
मजूर दिली	१५,०००
परिशिष्ट क मालाची खरेदी करून उत्पादनासाठी वापरली	५०,०००
मागील महिन्याचा परतावा शिल्लक आहे	२५,५००

SECTION III

१०. मागील वर्ष २०१५-१६ रोजीचे श्री. देसाई यांचे उत्पन्न खालीलप्रमाणे १०
- (अ) भारतीय कंपनीकडून लाभांश मिळाला ₹५०,०००
- (ब) दुबईमधून ₹ ५,००,००० आले(रेमिटस)
- (क) भारताबाहेर कमावलेली दलाली भारतात मिळाले ₹ १,००,०००
- (ड) थायलंडमधून व्यवसायामार्फत मिळालेले उत्पन्न पण मुंबईतून नियंत्रित केलेला कारभार ₹८,००,०००
- (ई) बँक ऑफ अमेरिकेचे व्याज अमेरिकेत मिळाले ₹७५,०००

वरील माहितीवरून श्री. देसाई यांचे ढोबळ उत्पन्न निश्चित करा जर

- (१) निवासी आणि सामान्यतःनिवासी
- (२) निवासी आणि असामान्यतः निवासी
- (३) अनिवासी

किंवा

१०. अमेरीकेचे नागरिकत्व असलेले श्री. रॉबर्ट हे १० ऑक्टोबर २०१५ भारतात आले आणि त्यांनी ३१ मार्च २०१६ पर्यंत वास्तव्य केले. मागील वर्षाची त्यांची भारतातील वास्तवाची माहिती खालील प्रमाणे १०

वर्ष	भारतामध्ये निवास केलेले दिवस
२००५-०६	१८६
२००६-०७	१९२
२००७-०८	१८९
२००८-०९	२०२
२००९-१०	५०
२०१०-११	३०५
२०११-१२	२००
२०१२-१३	१९७
२०१३-१४	१०८
२०१४-१५	२०३

श्री. रॉबर्ट यांचे करनिर्धारण वर्ष २०१६-१७ रोजीचे निवासी स्थिती निश्चित करा

११. खालील ७ पैकी कोणत्याही ५ प्रश्नांची सकारण उत्तरे द्या. १०
- (१) मनोरंजन भत्ता शासकीय कर्मचाऱ्यांसाठी वजावटीस पात्र आहे.
 - (२) १ नोव्हेंबर २०१५ रोजी विकत घेतलेल्या मालमत्तेवरील घसारा पूर्णवर्षभराचा पात्र आहे.
 - (३) सहकारी संस्थेतुन मिळालेला लाभांश करमुक्त आहे.
 - (४) निवासी मालमत्ता या शीर्षका अंतर्गत महानगरपालिकेचा कर भरला म्हणून वजावटीस पात्र आहे
 - (५) रोख भरणा रूपये २०,००० पेक्षा जास्त असलेल्या खर्चावर वजावटीचा दावा करू शकतो.
 - (६) भागीदारी संस्थेतुन भागीदाराला मिळालेले वेतन 'वेतन' या शीर्षकाखालील करपात्र आहे.
 - (७) घसारा योग्य मालमत्ता हस्तांतरीत केल्यास लघुकालीन भांडवली नफा होतो.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Working Notes should form part of your answer.
 2. Proper presentation and neatness is essential.
 3. Use of simple calculator is allowed.

- Q.1 A) Fill in the blanks (out of the given options) (10)
- a. Carriage outward is _____ expense. (Operating / Non-Operating)
 - b. Depreciation _____ taxable income. (increases / decreases)
 - c. The preparation of cash flow statement is governed by _____ (AS-3 / AS- 10)
 - d. _____ is cash flow from financing activity. (payment of dividend / receipt of dividend on investment)
 - e. Loss on sale of investment is _____ in operating activities. (increase / decrease)
 - f. Stock is considered as _____ current asset. (quick / n9n quick)
 - g. Comparative statement is also known as _____ analysis. (vertical / horizontal)
 - h. Current ratio indicates _____ financial position. (short term / long term)
 - i. A _____ dividend payout ratio indicates an efficient management. (high / low)
 - j. The term gross working capital is investment in _____ (current assets / total assets)
 - k. Loan given is a _____ activity. (Financing / Investing)
 - l. The position statement is also known as _____ (Profit & Loss A/c / Balance Sheet)
- Q.1 B) State if the statements are TRUE or False - Any 10 (10)
- a. Management has no control over internal control.
 - b. Internal auditor can be appointed by the management.
 - c. An error of principle will not affect the trial balance.
 - d. Verification protects against misuse of assets.
 - e. Concurrent audit is most popular and useful in the banks.
 - f. Systematic selection method of sampling is also known as interval sampling.
 - g. Auditor can give an assurance about future profitability and prospects of the company.
 - h. The treatment of capital expenditure as revenue expenditure is a compensating error.
 - i. Entries selected for test checking must be representative of all transactions.
 - j. Audit report is part of financial statements.
 - k. Stock taking involves actual verification and counting.
 - l. Compensating error will effect the trial balance.
- Q.2 The cost sheet of is Ltd. reveals the following information concerning the proportion of (15)
various elements of cost to the selling price.
Materials: 40 % Labour: 30 % Overheads: 10 %
The following further information is available for 2015:
- a. Production level to be maintained at 24,000 units per annum.
 - b. Selling price will be Rs. 100 per unit.

- c. Raw materials are expected to remain in stores for an average 2 months before issue to production.
- d. Each unit of production will be in process for 1 month on an average.
- e. Finished goods to stay in warehouse for 2 months before being sold.
- f. Debtors will be allowed 2 months credit from date of sale.
- g. Credit allowed by suppliers from date of delivery is 1 month.
- h. Time lag for payment of overheads is 15 days.
- i. Cash / bank balance to be maintained at Rs. 20,000
- j. Production and sale is even throughout the year.

Calculate the estimated working capital required for 2015.

OR

Q.2 The Balance Sheet and Income Statement of Corpus Ltd. is given below : (15)

BALANCE SHEET			
LIABILITIES	Rs	ASSETS	Rs.
Equity Share Capital (Rs. 100 each)	5,00,000	Fixed Assets	6,55,000
Reserves & Surplus	40,000	Investments	50,000
Long Term Debts	2,00,000	Inventory	95,000
Accounts Payable	80,000	Accounts Receivables	65,000
Bank Overdraft	75,000	Cash	30,000
	8,95,000		8,95,000

INCOME STATEMENT	
Sales	15,00,000
Less:- Cost of Goods sold	9,00,000
Administration & Selling Expenses	1,50,000
Interest	1,00,000
Net Profit	3,50,000

Calculate the following ratios on basis of above:

- a. Current ratio
- b. Liquid ratio
- c. Proprietary ratio
- d. Return on Total fund
- e. Debt-Equity ratio
- f. NPAT ratio (Tax rate is 35%)
- g. Debtors turnover ratio (if all sales are on credit basis)

Note: Vertical Income Statement and Balance Sheet need not be prepared.

Q.3 Convert the following Balance Sheet of Cosmos Ltd. into Common size statement and (15)
give your comments:

BALANCE SHEET			
LIABILITIES	Rs.	ASSETS	Rs.
Equity Share Capital	3,80,000	Cash & Bank balance	12,500
Preference Share Capital	1,20,000	Debtors	33,500
Reserve & Surplus	40,000	Bills Receivable	18,800
Creditors	15,500	Advances	3,500
Bills Payable	8,500	Inventory	12,500
Proposed Dividend	6,800	Other Current Assets	28,000
Other Current Liabilities	35,000	Fixe Assets	8,50,000
Bank Overdraft	1,50,000		
Debentures	1,95,000		
Bank Loan	1,95,000		
	9,58,800		9,58,800

OR

Q.3 From the following Balance Sheets of DCB Ltd. prepare cash flow statement for the year (15)
2016, in accordance with AS-3, using Indirect Method.

LIABILITIES	2015	2016	ASSETS	2015	2016
Equity Shares Capital	6,00,000	7,00,000	Goodwill	55,000	45,000
8% Preference Shares	4,00,000	3,00,000	Land & Building	3,00,000	2,50,000
General Reserve	20,000	40,000	Plant	5,41,000	6,40,300
Profit & Loss A/c	65,000	68,000	Debtors	68,200	78,800
Proposed Dividend	45,000	58,000	Stock	71,800	60,900
Creditors	24,000	20,500	Bills Receivable	60,200	60,200
Bills Payable	12,500	8,700	Cash in Hand	40,000	60,000
Prov. For Taxation	60,000	50,000	Cash at Bank	90,300	50,000
	12,26,500	12,45,200		12,26,500	12,45,200

Addition information:

Depreciation of Rs. 50,000 and Rs. 78,500 have been charged on Land & Building and Plant respectively in 2016.

An interim dividend of Rs. 18,000 has been paid in 2016.

Income tax Rs. 70,000 was paid during the year 2016.

- Q.4 What do you mean by Verification of assets? How would you verify the following assets? (15)
1. Bills Receivable
 2. Copyrights
 3. Plant & Machinery

OR

- Q.4 Define and explain the term Internal Control. Also give the characteristics of good Internal Control. (15)

- Q.5 What is the importance of Vouching? What care should be taken by an auditor while examining the vouchers? (15)

OR

- Q.5 Explain audit programme and its advantages? What precautions are to be taken while drafting audit programme? (15)

- Q.6 a. List the users of Financial Statements (10)
b. Relationship between internal auditor & statutory auditor. (10)

OR

- Q.6 a. Short Notes (Any Two) (10)
- i. Funds from operation
 - ii. Working Capital Cycle
 - iii. Window dressing of Current Assets
- b. Short Notes (Any Two) (10)
- i. Teeming & Landing
 - ii. Test Check
 - iii. Audit Note Book

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

- N.B:
१. कृती नोदीचा तुमच्या उत्तरात समावेश करा.
 २. योग्य सादरीकरण व निटनेटकेपणा आवश्यक आहे.
 ३. साधे गणकयंत्र वापरावे

प्र.१ अ) गाळलेल्या जागा भरा (कोणतेही दहा)

१०

१. गाडीभाडे बाहेर(carrige Outward) हा _____ खर्च आहे. (कार्यवाहीन/अकार्यवाहीन)
२. घसरा करपूर्व उत्पन्न _____ (वाढवतो/कमीकरतो)
३. रोख प्रवाह पुस्तक हे _____ नुसार बनवले जाते.(AS३/AS१०)
४. _____ हा वित्तीय रोख प्रवाह आहे. (लाभांशाचे वाटप/ गुंतवणुकीवरील लाभांश मिळणे)
५. गुंतवणूक विक्रीवरील नुकसान कार्यवाहीन क्रिया _____. (वाढवते/कमी करते)
६. मालसाठा _____ चालू अनुपात मानले जाते. (तरल/अतरल)
७. तुलनात्मक पत्रकांना _____ प्रारूपातील विश्लेषण म्हंटले जाते.(उभ्या/आडव्या)
८. चालू अनुपात _____ मुदतीची आर्थिक स्थिती दर्शवितो. (लघु/दीर्घ)
९. _____ लाभांश वाटप अनुपात उत्तम व्यवस्थापन दर्शवतो. (जास्त/कमी)
१०. ढोबळ खेळते भांडवल म्हणजे _____ मधील गुंतवणूक. (चालू मालमत्ता/ एकूण मालमत्ता)
११. दिलेले कर्ज हि _____ क्रिया आहे. (वित्तीय/गुंतवणूक)
११. स्थिती पत्रकास _____ असेही म्हंटले जाते. (नफा तोटा खाते/ ताळेबंद)

ब) चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही दहा)

१०

१. व्यवस्थापनाचे अंतर्गत नियंत्रणावर काहीही नियंत्रण नसते.
२. अंतर्गत हिशेबतपासनीसाची नियुक्ती व्यवस्थापन करू शकते.
३. तात्कीक चुकीचा तेरीज पत्रकावर परिणाम होत नाही.
४. सत्यापन मालसाठ्याच्या गैर वापरापासून संरक्षण करते.
५. कंकरंट ऑडिट (हिशेबतपासणी) बँकांमध्ये सर्वात लोकप्रिय व उपयुक्त आहे.
६. नमुन्याची पद्धतशीर निवडीच्या प्रकारास मध्यांतर नमुना म्हणतात
७. हिशेबतपासनीस कंपनीच्या भविष्यातील नफ्याची खात्री देऊ शकतो.
८. भांडवली खर्चास महसुली खर्च म्हणून दाखवणे हि एक भरपाईची चुक आहे.
९. चाचणी तपासणीस निवडलेले व्यवहार प्रातिनिधिक असावेत.
१०. हिशेब तपासणी अहवाल हा आर्थिक पत्रकांचा भाग आहे
११. मालसाठा तपासणीमध्ये प्रत्यक्ष सत्यापन व मोजणी होते.
१२. भरपाईच्या चुकांचा तेरीज पत्रकावर परिणाम होतो.

प्र.२ अॅक्सिस लिमिटेडचे परिव्यय पत्रकानुसार परीव्यय घटक विक्रीमुल्याच्या प्रमाणात दिले आहेत १५
कच्चा माल ४०% मजुरी ३०% उपरी परीव्यय १०% २०१५ करिता खालील माहिती उपलब्ध आहे.

१. निर्माण क्षमता २४००० प्रति नग
२. विक्री भाव रु१०० प्रति नग
३. कच्चा मालसाठा सरासरी २ महिने राहिल.
४. निर्माण कालावधी १ महिना
५. तयार मालसाठा २ महिन्याचा आहे.
६. ऋणकोंना २ महिन्यांची उधारी दिली आहे.
७. धनकोंनी १ महिन्यांची उधारी दिली आहे.
८. उपरी परिव्यय १५ दिवसांच्या अंतराने दिले जाते.
९. रोख/बँक शिल्लक रु.२०,००० ठेवावी.
१०. निर्मिती व विक्री वर्षभरात समप्रमाणात होते. २०१५ चे अंदाजित खेळते भांडवल पत्रक तयार करा.

किंवा

प्र.२ कॉर्पस लिमिटेड ताळेबंद व उत्पन्न पत्रक खाली दिले आहे १५
ताळेबंद

देयता	रु	मालमत्ता	रु
सामान्य भाग भांडवल (रु.१०प्रति भाग)	५,००,०००	स्थिर मालमत्ता	६,५५,०००
निधी आणि आधिक्य	४०,०००	गुंतवणूक	५०,०००
दीर्घ मुदतीचे कर्ज	२०,०००	मालसाठा	९५,०००
धनको	८०,०००	ऋणको	६५,०००
बँक अधिकर्ष	७५,०००	रोख	३०,०००
	८,९५,०००		
			८,९५,०००

उत्पन्न पत्रक

विक्री	१५,००,०००
वजा-विक्री मालाचा खर्च	७,००,०००
कार्यवाहिन व विक्री खर्च	१,५०,०००
व्याज	१,००,०००
निव्वळ नफा	३,५०,०००

वरील माहिती नुसार खालील अनुपात काढा

१. चालू अनुपात
२. तरल अनुपात

३. स्वामित्व अनुपात
४. एकूण निधी वरील नफा
५. कर्ज भांडवल अनुपात
६. करपश्चात नफा अनुपात (आयकर ३५%)
७. ऋणको उलाढाल अनुपात (सर्व विक्री उधारीवर)
८. टीप:- उभ्या प्रारूपातील उत्पन्न पत्रक व ताळेबंद वनवण्याची आवश्यकता नाही.

प्र.३ कॉसमॉस लिमिटेडचा खालील ताळेबंद सामान्य आकारात बनवा व टिप्पणी द्या. १५

ताळेबंद

देयता	रु.	मालमत्ता	रु.
सामान्य भाग भांडवल	३,८०,०००	रोख/बँक शिल्लक	१२,५००
अग्रहक भाग भांडवल	१,२०,०००	ऋणको	३३,५००
निधी आणि अधिवय	४०,०००	येणे हुंड्या	१८,८००
धनको	१५,५००	अग्रिम	३,५००
देय हुंड्या	८,५००	मालसाठा	१२,५००
प्रस्तावित लाभंश	६,८००	अन्य चालू मालमत्ता	२८,०००
अन्य चालू देयता	३५,०००	स्थिर मालमत्ता	८,५०,०००
बँक अधिकर्ष	८,०००		
कर्ज रोखे	१,५०,०००		
बँक कर्ज	१,९५,०००		
	९,५८,८००		९,५८,८००

किंवा

खालील डीसीबी लिमिटेडच्या तालेबंदानुसार २०१६ सालच्या AS-३ प्रमाणे (अप्रत्यक्ष पद्धतीने) रोख प्रवाह तयार करा.

देयता	२०१५	२०१६	मालमत्ता	२०१५	२०१६
सामान्य भाग भांडवल	६,००,०००	७,००,०००	नावलौकिक	५५,०००	४५,०००
८% अग्रहक भाग भांडवल	४,००,०००	३,००,०००	जमीन आणि इमारत	३,००,०००	२,५०,०००
सामान्य निधी	२०,०००	४०,०००	संयंत्र	५,४१,०००	६,४०,३००
नफा-तोटा खाते	६५,०००	६८,०००	ऋणको	६८,२००	७८,८००
प्रस्तावित लाभंश	४५,०००	५८,०००	मालसाठा	७१,८००	६०,९००
धनको	२४,०००	२०,५००	येणे हुंड्या	६०,२००	६०,२००

देणे हुंड्या	१२,५००	८,७००	रोख	४०,०००	६०,०००
कारसाठी तरतुद	६०,०००	५०,०००	बँक	९०,३००	५०,०००
	१२,२६५००	१२,४५,२००		१२,२६,५००	१२,४५,२००

अधिक माहिती

- जमीन व इमारतीवर रु.५०,००० व संयंत्रांवर रु.७८,५०० याप्रमाणे वर्ष २०१६ मध्ये घसारा आकारण्यात आला आहे
- रु.१८,००० चा हंगामी लाभांश २०१६ मध्ये वाटण्यात आला आहे.
- २०१६ मध्ये रु ७०,००० आयकर भरला.

प्र.४ मालमत्तेचे सत्यापन म्हणजे काय? खालील गोष्टींचे सत्यापन तुम्ही कसे कराल? १५

- येणे हुंड्या
- कॉपी राईटस
- संयंत्र आणि यंत्र

किंवा

प्र.४ अंतर्गत नियंत्रणाची व्याख्या सांगा व त्याची संकल्पना स्पष्ट करा. उत्तम अंतर्गत नियंत्रणाचे गुणधर्म सांगा. १५

प्र.५ हिशेब तपासणी कार्यक्रमाची कल्पना स्पष्ट करा व त्याचे फायदे सांगा हिशेबतपासणी कार्यक्रमाची आखणी करताना कोणती काळजी घ्यावी? १५

किंवा

प्र.५ प्रमाणनाचे महत्व स्पष्ट करा. प्रमाणक तपासताना हिशेब तपासनीसाने कोणती काळजी घ्यावी? १५

प्र.६ अ) आर्थिक पत्रकांचा वापर कोण करते? १०

ब) अंतर्गत हिशेबतपासनीस आणि नियामक (कायद्याने आवश्यक) हिशेब तपासनीस यांमधील संबंध १०

किंवा

अ) संक्षिप्त टीपा (कोणत्याही दोन) १०

- कार्यवहिनातील निधी
- खेळते भांडवल चक्र
- चालू येण्याचा गवाक्ष प्रसाधन

ब) संक्षिप्त टीपा (कोणत्याही दोन) १०

- टीमिंग आणि लेडिंग
- चाचणी तपासणी
- हिशेब तपासणी नोंदवही

- 11) Marginal costing is a method of costing.
12) Drawing office salaries is an item of Factory Overheads.

2. Virat, Yuvraj & Ashwin carry on business as engineers in partnership sharing profits of losses in the ratio of (15) equal proportions. Virat devotes to the partnership only so much time he thinks fit. Yuvraj acts as a works manager & Ashwin as office manager.

The following figures for the month of December 2016 were extracted as follows.

PARTICULARS	Amount.
Purchase of stores (Material)	49,000
Direct Wages	32,000
Indirect Wages	4,000
Office salaries	9,300
Carriage inwards	300
Carriage outwards	28,000
Sales	1,60,000
Opening stock	
Stores	17,500
Finished goods (600 Units)	4,500
Work in Progress	6,500
Travelling Expenses	2,000
Interest on Capital	
Virat	1500
Yuvraj	800
Ashwin	700
	3,000
Advertising	3,000
Power	1,050
Income Tax	9,500
Agent's Commission	4,500
Plant Maintenance	3,660
Rates & lighting for Building (90% for factory & 10% for office)	1,000
Cash Discount	300
Bad debts	500
Sundry Expenses :	
Factory	1,400
Office	2,540
Building Repairs	100
Partners salaries	
Yuvraj	1,200
Ashwin	1,000
	2,200
Depreciation on plant	1,900
Sale of Scrap	400

On 31st December 2016 stores on hand totalled Rs – 19,000/- whereas work-in-progress was estimated at Rs. 7,000; 15000 units were produced out of which 700 units remained unsold
Prepare a cost sheet for December 2016. `

OR

2. Raj oil Mills started a factory in Aurangabad on 01st April 2016. Following details are furnished about its activity during the year ended 31st march 2017 :- (15)
- Raw Material consumed 40,000 Units @ Rs.8 per unit
 Direct Wages –
 a) Skilled workers Rs.11 per unit.
 b) Unskilled workers Rs.7/- per unit.
 Royalty (on Raw material consumed) @ Rs.4 per unit.
 Works overheads @ Rs.8/- per machine hour.
 Machine Hours worked : 30,000
 Office overheads @ 1/3rd of works cost.
 Sales commission @ Rs.4/- per unit.
 Units produced 40,000.
 Stock of unit at the end :
 4000 units to be valued at cost of production per unit.
 Sale price is Rs.60 per unit.
 Prepare cost sheet showing various elements of cost both in total and per unit.

3. a) Following extract of raw material X could be obtained for January 2015 from stores ledger. (08)

Jan 2015	Particulars	Receipts	Issue	Balance
1	Balance b/d @ Rs.5.00	-	-	150
3	GRN 45 @ Rs. 5.00/-	20	-	-
5	Issue Requisition 70	-	130	-
9	Issue Requisition 74	-	30	-
14	GRN 56 @ Rs. 4.50	100	-	-
17	GRN 60 @ Rs 4	40	-	-
21	Issue Requisition. 80	-	100	-
23	GRN 65 @ Rs. 5.5	80	-	-
25	Issue Requisition – 85	-	60	-
29	Issue Requisition – 89	-	70	-
30	GRN 69 @ Rs.6	160	-	-

From the above extract prepare stores ledger under FIFO Method.

3. b) Following information relating to a type of raw material is available (07)
- Annual Demand - 2400 Units.
 Unit Price - Rs. 2.40
 Ordering cost per order - Rs. 4.00
 Storage Cost - 2% per annum
 Interest rate - 10% per annum

Calculate Economic order Quantity and total annual inventory cost in respect of the particular raw material.

OR

- Q 3) a) Calculate overhead Recovery Rate for Department A,B & C (08)

Particulars	Total Rs.	Production department			Service Dept.	
		A (Rs.)	B (Rs.)	C (Rs.)	P (Rs.)	Q (Rs.)
Rent	12000	2,400	4,800	2,000	2,000	800
Electricity	4000	800	2,000	500	400	300
Indirect labour	6000	1,200	2,000	1,000	800	1000

Q.P. Code :03187

Normal loss (% on total number of units inputs)	3%	5%	7%
Scrap value per units (Rs.)	12	15	21
Output transfer to the next process %	70%	60%	-
Output sold at the end of the process %	30%	40%	100%
Selling price per unit of output sold (Rs.)	130	176	220

Prepare process Accounts.

5. Jeevan Infrastructures Ltd. Commenced a contract on 1st April 2014. The total contract price was Rs. 35,00,000 and it is likely to be completed on 31st December 2015. The actual expenditure up to 31st March 2015 and subsequent estimated expenditure upto 31st December 2015 are given below. (15)

Particulars	Actual Expenditure upto 31.03.2015 Rs.	Estimated Expenditure from 1.04.15 to 31.12.2015 (Rs.)
Material issued	9,60,000	6,29,000
Direct labour	4,40,000	3,20,000
Sub contract charges	20,000	30,000
Chargeable Expenses	1,20,000	1,70,000
Plant Purchased	3,00,000	-
Plant returned to stores at the end of the period (cost)	1,00,000	2,00,000
Architect Fees	40,000	68,000
Material at site	40,000	-
Work certified (cumulative)	20,00,000	35,00,000
Work uncertified	50,000	-
Cash Received	16,00,000	19,00,000

The Plant is subject to annual depreciation @ 20% on original cost. That the Rs. 9000/- would be sufficient to meet contingencies. It was decided that the profit to be taken credit for should be that portion of the estimated net profit to be realised on completion of the contract which the certified values of work as on 31st March 2015 bear to the total contract price.

You are required to prepare contract account for the year ended 31st March 2015 and show your calculations of the profits to be credited to profit & loss account for the year ended 31st March 2015.

OR

5. a) From the following information calculate information (08)
 Variable cost per unit Rs. 35.60 (60% of selling price per unit) and fixed cost Rs. 2,09,042
 Calculate :
- Profit volume Ratio.
 - Break even sales in units.
 - Margin of safety in units when sales is 16000 units.
 - Sales to earn profit of Rs. 90,000.
- b) From the following information calculate :- (07)
- Material cost variance
 - Material price variance

- 3) Material usage variance
- Standard for 60 units of product X (60 units)
 - Material – 240 kgs.
 - Standard Rate per unit – Rs. 6.4
 - Actual production = 72000 units.
 - Actual material used – 2, 84,400 kgs.
 - Actual Rate per kg – 16.40

- Q 6) a) Explain the usage of cost Accounting. (10)
- b) Explain Non-integrated system of cost Accounting along with its merits. (10)

OR (20)

Write short notes : (Any four)

- 1) Just in time
- 2) Types of wages Rate
- 3) Step ladder method
- 4) Income & Expenses disallowed in cost sheet
- 5) Cost Reconciliation.
- 6) Advantages of Activity based costing.

बहिस्थ विद्यार्थी - २०१६-१७ करिता

- N.B: 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. प्रश्न क्रमांक ०२ ते ०६ यांना अंतर्गत पर्याय दिलेले आहेत.
3. उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
4. इंग्रजी भाषेतील प्रश्न प्रमाण मानावेत.

प्र.१ अ) सर्वात योग्य विकल्पांची निवड करून खालील वाक्ये पूर्ण करा. (कोणतेही दहा)

१०

१. _____ प्रामुख्याने स्थिर परिव्यय आहे.
 - अ. अडत
 - ब. भाडे
 - क. जुळवणी मजुरी परिव्यय
 - ड. उत्पादनात वापरलेले माल परिव्यय
२. वरकड खर्चाचे _____ प्रमाणे वर्गीकरण केले जाऊ शकते.
 - अ. वर्तन
 - ब. घटक
 - क. कार्ये
 - ड. वरीलपैकी सर्व
३. अ ब क विश्लेषण तंत्र _____ करिता विकसित केले आहे.
 - अ. तयार मालसाठा नियंत्रण
 - ब. अर्धनिर्मित माल नियंत्रण
 - क. मालसाठा नियंत्रण
 - ड. मालसाठा व्यवस्थापन
४. श्रमिक उलाढाल प्रमाणाचे _____ पद्धतीने परिगणन केले जाते.
 - अ. विभाजन
 - ब. पुनःस्थापन
 - क. फ्लक्स
 - ड. वरीलपैकी सर्व
५. भांडार खतावणी नियंत्रण खाते _____ दर्शविते.
 - अ. प्रक्रियेतील सर्व उपपरिव्ययखर्च
 - ब. प्रक्रियेतील सर्व मजुरी खर्च
 - क. भांडारासाठीची सर्व माल खरेदी आणि सर्व माल वाटप
 - ड. यापैकी कोणतेही नाही.
६. कंत्राट परिव्ययांकनात कंत्राटदाराला _____ च्या आधारावर पैसे अदा केले जातात.
 - अ. अधिधारण पैसा
 - ब. प्रमाणित काम
 - क. अर्धवट अपूर्ण काम

ड. अप्रमाणित काम

७. नफा आकारमान गुणोत्तर $= \frac{\text{नफा}}{\text{विक्री}} \times १००$

अ. चल परिव्यय

ब. नफा

क. अंशदान

ड. वरीलपैकी कोणतेही नाही

८. उप उत्पादनाचे विक्री मूल्य मुख्य उत्पादित वस्तूपेक्षा _____ असते.

अ. कमी ब. जास्त क. समान ड. यापैकी कोणतेही नाही

९. परिव्यय लेख्यांमध्ये शेवटच्या साठ्यांच्या कमी मुल्यांकनामुळे _____

अ. परिव्यय नफा वाढतो

ब. परिव्यय नफा कमी होतो

क. वित्तीय नफा वाढतो

ड. वित्तीय नफा कमी होतो

१०. सामग्री वापरातील मानक _____ ठरवते.

अ. विक्री विभाग

ब. वित्त विभाग

क. खरेदी विभाग

ड. उत्पादन विभाग

११. _____ ची गरज म्हणून परिव्यय लेखांकनाकडे पाहिले जाते.

अ. भागधारक

ब. अंतर्गत उपयोगकर्ते

क. बाह्य उपयोगकर्ते

ड. सरकार

१२. जर वास्तविक परिव्यय हा मानक परिव्ययापेक्षा कमी असेल तर फरकास _____ असे संबोधनात

अ. शून्य

ब. अनुकूल

क. प्रतिकूल

ड. वरीलपैकी कोणतेही नाही.

ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य आहेत ते सांगा:-

१०

१. असामान्य निष्क्रिय वेळेचे वेतन उत्पादन परिव्ययातून वगळले जाते.

२. बीन कार्ड हे लेखांकन नोंदींचा भाग नाही.

३. रोख कसर परिव्यय पत्रकातून वगळली जाते

४. नावलौकिकाचे अपलेखित फक्त वित्तीय लेख्यांमध्येच दाखवले जाते

५. कंत्राटाशी संबंधित कल्पित नफा व अंदाजित नफा यामध्ये फरक आहे

६. उपरीपरिव्ययाची न्यून आकारणी परिव्ययांकन पुस्तकात नफा कमी करते.

७. अति काळामुळे मजुरी परिव्यय कमी होते
८. सामान्यतः यंत्र मांडणी परिण्यय वस्तू समुदाय पातळी परिव्यय म्हणून विचारात घेतला जातो.
९. मजुरी दरातीत फरक काढताना मानक तास वापरले जात नाहीत.
१०. प्रक्रियेत उत्पादित केलेल्या विविध नागांचे उत्पादन एकजिनसी असते.
११. सिमांत परिव्ययांकन हि परिव्ययांकनाची पद्धत आहे.
१२. आरेखन कार्यालयाचा पगार हा कारखाना उपरी परिव्ययासंबंधीचा भाग आहे.

प्र.२ विराट, युवराज आणि अश्विन यांचा समभागिदारीत अभियांत्रिकी वस्तू उत्पादनाचा व्यवसाय आहे. विराट १५ या व्यवसायात गरजेपुरताच वेळ देऊ शकतो. युवराज कारखान्याचा व्यवस्थापक आहे तर अश्विन कार्यालयीन व्यवस्थापक आहे
डिसेंबर २०१६ चा कंपनीचा तपशील खालीलप्रमाणे

तपशील	रु.	रु.
कच्चा माल खरेदी	---	४९,०००
प्रत्यक्ष मजुरी	---	३२,०००
अप्रत्यक्ष मजुरी	---	४,०००
कार्यालयीन पगार	---	९,३००
माल आवक हमाली	---	३००
माल जावक हमाली	---	२८,०००
विक्री	---	१,६०,०००
आरंभीचा साठा	---	---
कच्चा माल	---	१७,५००
पक्का माल (६०० नग)	---	४,५००
प्रक्रियांतर्गत उत्पादन	---	६,५००
वाहतूक खर्च	---	२,०००
भांडवलावरील व्याज	---	---
विराट	१,५००	---
युवराज	८००	---
अश्विन	७००	३,०००
जाहिरात	---	३,०००
वीज (शक्ती)	---	१,०५०
आयकर	---	९,५००
एजंटचे कमिशन	---	४,५००
सयंत्राची देखभाल	---	३,६६०
दर आणि इमारतीची वीजजोडणी (९०% कारखान्यासाठी, १०% कार्यालयासाठी)	---	१,०००
नगदी सवलत	---	३००
बुडीत देयक	---	५००

किरकोळ खर्च	---	
कारखाना	---	१,४००
कार्यालय	---	२,५४०
इमारतीची दुरुस्ती	---	१००
<u>भागीदारांचा पगार</u>	---	---
युवराज	१,२००	---
अश्विन	१,०००	२,२००
सयंत्राचा घसारा	---	१,९००
भंगार विक्री	---	४००

३१ डिसेंबर २०१६ रोजी असणारा कच्चा मालाचा साठा रु.१९,०००; प्रक्रियांतर्गत साठा रु.७०००/- १५००० नगांचे उत्पादन घेण्यात आले आहे. त्यापैकी ७०० नगांचा पक्क्या मालाचा साठा आहे. परिव्यय पत्रक व प्रतिनग परिव्यय स्तंभ तयार करा.

किंवा

प्र.२ सन १ एप्रिल २०१६ रोजी राज ऑइल मिल्स ने औरंगाबाद येथे एक कारखाना सुरु केला. ३१.०३.२०१७ ला संपलेल्या वर्षातील व्यवहार खाली दिले आहेत. ४०००० नग @ रु.८ प्रतिनग प्रमाणे कच्चा माल खरेदी केला. १५

प्रत्यक्ष मजुरी:

प्रशिक्षित मजूर रु. ११ प्रतिनग

अप्रशिक्षित मजूर रु. ७ प्रतिनग

स्वामित्व वापरलेल्या कच्चा मालावर @ रु.४ प्रतिनग

कारखाना उपखर्च @ रु ८ प्रति यांत्रिक तास

एकूण यांत्रिक तास-३००००

कार्यालयीन उपखर्च हा कारखाना उपखर्चाच्या १/३ आहे. विक्रीवरील अडत @ रु.४ प्रतिनग

४०००० नग उत्पादन झाले.

शिल्लक राहिलेले नग: ४००० नग उत्पादन खर्च प्रति नगात लिहिला.

विक्रीची किंमत रु.६० प्रतिनग

परिव्यय पत्रक तयार करा ज्या मध्ये एकूण परिव्यय व प्रतिनग परिव्यय दाखवा.

प्र.३ अ) माहे जानेवारी २०१५ मधील भांडारातील टिपण सारांश खालीलप्रमाणे आहे. ०८

जाने २०१५		हस्तगत	पाठवणी	शिल्लक
१	आरंभिक साठा @ ५ रु	-	-	१५०
३	मा.क्र.४५ प्रमाणे @ ५ रु	२०	-	-
५	मा. क्र. ७० प्रमाणे	-	१३०	-
९	मा. क्र. ७४ प्रमाणे	-	३०	-
१४	आ. क्र. ५६ प्रमाणे @ ४.५० रु	१००	-	-
१७	आ. क्र. ६० प्रमाणे @ ४.०० रु	४०	-	-

२१	मा. क्र. ८० प्रमाणे	-	१००	-
२३	आ. क्र. ६५ प्रमाणे @ ५.५० रु	८०	-	-
२५	मा. क्र. ८५ प्रमाणे	-	६०	-
२९	मा. क्र. ८९ प्रमाणे	-	७०	-
३०	आ. क्र. ६९ प्रमाणे @ ६ रु	१६०	-	-

वरील सारांशप्रमाणे भांडारलेखा तयार करा. (फिफो पद्धतीनुसार)

ब) वार्षिक आवश्यकता - २,४०० नग

प्रतिनग किंमत - २.४०० रु

आदेश परीव्यय प्रति आदेश - ४.००० रु

साठवणुक परीव्यय - २%

व्याजदर - प्रतिवर्ष १०%

कच्चा मालासंदर्भात वरील माहिती उपलब्ध आहे. त्याआधारे नियमन आदेश संख्या व वार्षिकसाठा एकूण रक्कम ठरवा

किंवा

प्र.३ अ) पुढील माहितीच्या आधारे अ, ब आणि क विभागाच्या परीव्ययाचा वसुलीचा दर ठरवा.

तपशील	एकूण	उत्पादन विभाग			सेवा विभाग	
भाडे	१२०००	२४००	४८००	२०००	२०००	८००
वीज	४०००	८००	२०००	५००	४००	३००
अप्रत्यक्ष मजुरी	६०००	१२००	२०००	१०००	८००	१०००
घसारा	५०००	२५००	१६००	२००	५००	२००
किरकोळ	४५००	९१०	२१४३	८४७	३००	३००
अपेक्षित तास	-	१०००	२५००	१४००	-	-

सेवा विभाग म आणि न वरील खर्च खालीलप्रमाणे विभागाला आहे.

	अ	ब	क	म	न
म	३०%	४०%	२०%	-	१०%
न	१०%	२०%	५०%	२०%	-

ब) एका कामगाराला एक विशिष्ट काम पूर्ण करण्यासाठी ६ तासांचा अवधी लागतो. मानक निश्चित वेळ ९ तास एवढी आहे. त्या कामगाराचा प्रतितास मजुरीचा दर हा १.५०/- रु. एवढा आहे.

त्या कामासाठी लागणाऱ्या कच्चा मालाचा दर हा रु.१६/- इतका असून उपरिपरीव्यय हे प्रत्यक्ष मजुरीच्या १५०% वसूल करण्यात आले

वरील माहितीच्या आधारे कारखाना परीव्यय ठरवा

१) रोवन प्लॅन २) हालसे स्कीम

प्र.४ दि. १ एप्रिल २०१६ रोजी मुकेश मॅन्युफॅक्चरिंग कं. च्या खातेवहीतील शिल्लक रकमा खालीलप्रमाणे दाखविल्या आहेत.

तपशील	रक्कम (रु.)
विक्री	५०,००,०००

कार्यालयीन खर्च आकार	२,६३,०००
उत्पादनावर विभागलेला कारखाना उपरिपरिव्यय	१३,५४,६००
कार्यालयीन व प्रशासकीय खर्च	२,६५,०००
विक्री खर्च	१,१३,४००
विकलेल्या तयार पक्क्या मालाचे परीव्यय	४४,२८,०००
तयार पक्क्या मालाचा परीव्यय	४१,९०,४००
कारखाना खर्च	१३,४८,०००
प्रत्यक्ष मजुरी	१३,३२,०००
भांडार समान उत्पादनासाठी पाठवले	१५,००,०००
माल खरेदी	१३,८०,०००

शिल्लक	नावे (रु)	जमा (रु)
परीव्यय खातेवही नियंत्रण खाते	-	१४,२७,०००
भांडार खातेवही नियंत्रण खाते	३,२०,०००	-
चालू कामखातेवही नियंत्रण खाते	६,२०,०००	-
पक्का मालसाठा खातेवही नियंत्रण खाते	४,८७,०००	-

अविभाजित नियंत्रण खात्यांच्या पद्धतीनुसार आवश्यक सर्व नियंत्रण खाते तयार करा.

प्र.४ अतुल लिमिटेडने पी क्यू आणि आर बदलची ३१ मार्च २०१६ ची माहिती खालीलप्रमाणे दिलेली आहे. १५

तपशिल	'प्रक्रिया पी'	'प्रक्रिया क्यू'	'प्रक्रिया आर'
प्राथमिक कच्च्यामालाची प्रक्रियेत पाठविला (नग)	४००००	८८४०	७८४०
प्राथमिक कच्च्यामालाची किंमत प्रति नग (रु)	४८	५६	६४
मजुरी खर्च	६,८७,०००	५,८७,४००	४,८९,६००
किरकोळ मालसामान	३,११,४००	२,००,३२०	१,७८,९६०
कारखाना उपपरिव्यय	प्राथमिक कच्चा मालाच्या ४०%	मजुरी खर्चाच्या ४०%	मजुरी खर्चाच्या ४०%
सामान्य अपव्यय (प्रक्रियेत पाठविलेल्या एकूण नगाच्या %)	३%	५%	७%
मोडमूल्य प्रतिनगात (रु)	१२	१५	२१
उत्पादन पुढच्या प्रक्रियेत पाठविले %	७०	६०	-
प्रक्रियेच्या शेवटी उत्पादन विकले %	३०	४०	१००
विक्री किंमत प्रति नग (रु)	१३०	१७६	२२०

प्रक्रिया खाती तयार करा.

प्र.५ जीवन इन्फ्रास्ट्रक्चर्स लि. यांनी १ एप्रिल २०१४ रोजी कंत्राटाची सुरुवात केली. कंत्राटाचे एकूण मूल्य रु. १५ ३५,००,०००/- होते व ते ३१ डिसेंबर २०१५ पर्यंत पूर्ण होईल असा अंदाज होता. ३१ मार्च २०१५ पर्यंतचा वास्तव खर्च व त्यानंतरचा ३१ डिसेंबर २०१५ पर्यंतचा अंदाजित खर्च खालीलप्रमाणे

तपशिल	वास्तवखर्च ३१.०३.२०१५ पर्यंत (रु)	अंदाजित खर्च ०१.०४.२०१५ ते ३१.१२.२०१५
पाठवलेला माल	९,६०,०००	६,२९,०००
प्रत्यक्ष मजुरी	४,४०,०००	३,२०,०००
उप.कंत्राट खर्च	२०,०००	३०,०००
प्रत्यक्ष आकार खर्च	१,२०,०००	१,७०,०००
संयंत्र खरेदी	३,००,०००	-
संयंत्र भांडारात परतपाठवले (मूळ किं.)	१,००,०००	२,००,०००
वस्तु विशारद शुल्क	४०,०००	६८,०००
कंत्राटाच्या ठिकाणी मालसाठा	४०,०००	-
प्रमाणित काम (संकलित)	२०,००,०००	३५,००,०००
अप्रमाणित काम	५०,०००	-
रोख रक्कम मिळाली	१६,००,०००	१९,००,०००

संयंत्रावरील घसारा २०% दराने मूळ किमतीवर आकारावयाचा आहे. संभाव्य बाबींसाठी रु.९००० ची तरतूद करावयाची आहे.

असे ठरविण्यात आले की ३१ मार्च २०१५ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी कंत्राटाचा नफा जमा करण्यासाठीचे प्रमाण कंत्राट संपल्यानंतरच्या अंदाजित नफ्याच्या प्रमाणानुसार वर्षाअखेरीस प्रमाणित कामाच्या व एकूण कंत्राटाच्या किमतीवर आधारीत आहे.

३१मार्च २०१५ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठीचे कंत्राटखाते तयार करा. दि.३१.०३.२०१५ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठीचा नफा, कंपनीचा नफा तोटा पत्रकात नावे करण्यासाठीची आकडेमोड करा.

किंवा

प्र.५ अ) खालील माहितीच्या आधारे

बदलता परीव्यय प्रति नग रु३५.६० (प्रतिनग विक्री किमतीच्या ६०%) आणि स्थिर परीव्यय रु.२,०९,०४२/- शोधा:-

१. नफा / आकारमान गुणोत्तर
२. ना नफा ना तोटा विक्री नगामध्ये
३. सुरक्षितता सीमा नगामध्ये; विक्री १६००० नग असल्यास
४. नफा रु ९०००० मिळवण्यासाठी आवश्यक विक्री

ब) खालील माहितीच्या आधारे शोधा:-

०७

१. माल परिव्ययातील फरक
 २. माल किमतीतील फरक
 ३. माल वापरातील फरक
- मानक- वस्तू 'क्ष' च्या ६० नगांकरिता
 मानक सामग्री - २४० कि.ग्रॅ.
 मानक दर प्रति नग- रु ६४
 वास्तविक उत्पादन- ७२००० नग
 वास्तविक दर प्रति कि.ग्रॅ. - रु १६.४०

प्र.६ अ) परीव्यय लेखांकनाचे उपयोग स्पष्ट करा.

१०

ब) विभाजीत लेखे द्विर्नोद लेखापालन पद्धतीवर आधारीत असतात हे विधान स्पष्ट करा.

१०

किंवा

प्र.६ खालीलपैकी कोणतेही चारावर टिपा लिहा.

२०

१. नियोजित वेळ (Just in Time)
२. मजुरी दराचे प्रकार
३. स्टेप लडार पध्दत
४. अपरिव्यय पत्रकात समाविष्ट न करण्यात येणारे खर्च व उत्पन्न
५. परीव्यय जुळवणी
६. कार्ये आधारीत परीव्ययांकनाचे फायदे